

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Názory mladistvých osob na násilnou trestnou činnost

Bakalářská práce

Autor: Michaela Prokopová

Vedoucí práce: JUDr. Vladimíra Hájková

Datum odevzdání práce: 5. 5. 2010

ANOTACE

Cílem této bakalářské práce je zjistit názory mladistvých studentů středních škol na oblast týkající se problematiky násilné trestné činnosti, její represe a prevence a zároveň zjistit jejich obavy z těchto trestných činů.

V teoretické části je objasněn vývoj represe za vybrané násilné trestné činy v průběhu historie, dále je vymezen pojem násilná trestná činnost a popsány pojmy, které s touto skupinou trestných činů souvisí. Další kapitoly se zabývají kriminální agresí, kriminologickou teorií násilné trestné činnosti, její fenomenologií, etiologií a prevencí, pocitem bezpečí a obavami z těchto trestných činů. V poslední kapitole jsou popsány násilné trestné činy – trestný čin vraždy, loupeže, ublížení na zdraví a trestný čin zabití, který je účinný od 1. 1. 2010 v novém trestním zákoníku.

Před realizací výzkumu byly stanoveny 4 hypotézy. První hypotéza, tvrdící, že více než 60% všech respondentů uvede, že počet násilných trestných činů klesá, byla vyvrácena. Druhá hypotéza potvrzuje, že více než 70% všech respondentů uvede, že brutalita pachatelů násilných trestných činů stoupá. Třetí hypotéza potvrzuje, že více studentů SOU než studentů gymnázia by uložilo u vraždy prosté i vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení trest smrti. Čtvrtá hypotéza tvrdící, že více než 80% obětí násilných trestných činů z řad respondentů se ve svém bydlišti necítí bezpečně, byla vyvrácena. K získání dat byl zvolen kvantitativní výzkum. Použitou metodou bylo dotazování a technikou sběru dat anonymní dotazník. Respondenty byli studenti středního odborného učiliště a gymnázia. Vzorek byl zvolen kvótním výběrem, kdy kvótou byl věk, pohlaví a typ studované školy. Soubory byly mezi sebou komparovány.

Závěry výzkumného šetření poukazují na fakt, že respondenti nejsou dostatečně informováni o problematice násilné trestné činnosti. Bylo poukázáno na určité zkreslení přenosu informací směrem k veřejnosti, na nedostatky v prevenci trestné činnosti a na nebezpečnost nadměrného sledování pořadů a hraní počítačových her s násilnou tematikou u dětí. Na základě těchto zjištění byla naznačena možná řešení problematiky.

Výsledky práce by mohli využít policisté, kteří se zabývají prevencí kriminality, ale byly by poučením i pro rodiče. Také by mohly být zveřejněny v některém z kriminologických nebo policejních časopisů.

ABSTRACT

The Youth Opinions towards Violent Crime

The bachelor's thesis aims to map the opinion of young students in secondary schools on the issue of violent crime, its repression and prevention, and to identify their fear of such crimes. The theory part explains the historical development of repression for specific violent crimes and defines the concept of violent crime and describes concepts associated with this group of crimes. The next chapters deal with criminal aggression, forensic theory of violent crime, its phenomenology, etiology and prevention, sense of security and fear of such criminal offenses. The last chapter describes violent crimes such as murder, theft / robbery, assault and manslaughter as stipulated in the new Criminal Code effective from January 1, 2010.

Four hypotheses were stated prior to the research. The first hypothesis suggesting that more than 60% of all respondents consider the number of violent crimes decreasing was invalidated. The second hypothesis affirms that more than 70% of all respondents consider brutality of culprit of violent crimes to be rising. The third hypothesis affirms that more students of an apprentice school would inflict the death penalty for plain murder and deliberate murder after prior consideration than students of a grammar school. The fourth hypothesis suggesting that more than 80% of victims of violent crime within the respondents do not feel safe in their domicile was invalidated. A quantitative research was chosen to collect data. The method used was inquiry and the data collection method was anonymous questionnaire. The respondents were students of an apprentice school and of a grammar school. The sample was determined by quota sampling where the quota consisted in age, sex and type of attended school. The sets were mutually compared.

The conclusions of the research indicate that respondents are not enough informed on the issue of violent crime. A certain distortion of data transfer to the public, and the lack of crime prevention, and the dangers of excessive watching of shows and playing video games with violent topics for children were pointed out. Based on these findings, possible solutions of the issue were suggested.

The results of this thesis can be used by the police dealing with crime prevention, but also provide advice for parents. They could also be published in some of the forensic or police journals.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Názory mladistvých osob na násilnou trestnou činnost vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou, ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne

Podpis

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat mé vedoucí práce, JUDr. Vladimíře Hájkové, za odborné rady a její ochotu při konzultacích. Dále děkuji panu PaedDr. Bc. Jaroslavu Panglovi. Další poděkování patří všem zúčastněným respondentům a v neposlední řadě mé rodině a blízkým lidem, kteří mě při práci podporovali.

OBSAH:

ÚVOD.....	9
1 SOUČASNÝ STAV	10
1.1 Historie trestání násilných trestných činů	10
1.1.1 <i>Starověk.....</i>	<i>10</i>
1.1.2 <i>Středověk.....</i>	<i>12</i>
1.1.3 <i>Novověk.....</i>	<i>13</i>
1.1.4 <i>Osvícenství a 19. století.....</i>	<i>14</i>
1.1.5 <i>20. století.....</i>	<i>15</i>
1.1.6 <i>21. století.....</i>	<i>18</i>
1.2 Vymezení pojmů	18
1.2.1 <i>Násilná trestná činnost obecně.....</i>	<i>18</i>
1.2.2 <i>Agrese, Agresivita, Násilí, Hostilita, Asertivita</i>	<i>20</i>
1.2.3 <i>Mladistvý.....</i>	<i>22</i>
1.2.4 <i>Názor</i>	<i>22</i>
1.3 Kriminální agrese	22
1.4 Kriminologické teorie násilné trestné činnosti.....	23
1.5 Fenomenologie násilné trestné činnosti.....	24
1.6 Etiologie násilné trestné činnosti	24
1.7 Prevence násilné trestné činnosti.....	26
1.7.1 <i>Prevence sociální.....</i>	<i>26</i>
1.7.2 <i>Prevence situační.....</i>	<i>28</i>
1.7.3 <i>Prevence viktimologická.....</i>	<i>28</i>
1.8 Pocit bezpečí v místě bydliště, možnosti jeho posílení v regionu Prachatice	29
1.9 Obavy z kriminality	29
1.10 Vybrané násilné trestné činy.....	30
1.10.1 <i>Vražda dle § 140 TrZk.....</i>	<i>30</i>
1.10.2 <i>Loupež dle § 173 TrZk.....</i>	<i>31</i>
1.10.3 <i>Ublížení na zdraví dle § 146 TrZk.....</i>	<i>31</i>

2	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	33
2.1	Cíl práce.....	33
2.2	Hypotézy	33
3	METODIKA	34
3.1	Použitá metoda výzkumu	34
3.2	Charakteristika souboru	35
4	VÝSLEDKY	36
5	DISKUZE	61
6	ZÁVĚR	69
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	71
8	KLÍČOVÁ SLOVA	78
9	PŘÍLOHY	79

ÚVOD

Tato bakalářská práce se teoreticky zabývá násilnou trestnou činností a po stránce praktické se snaží zjistit názory mladistvých studentů středních škol na oblast týkající se problematiky násilné trestné činnosti, její represe a prevence a zároveň zjistit jejich obavy z těchto trestných činů.

Násilí a násilná trestná činnost se v naší společnosti objevují již od počátku lidské existence. Z celkového počtu kriminality jsou tyto trestné činy páchany v nízkých procentech, ale představují vysoký stupeň společenské nebezpečnosti, kdy je ohrožen život, zdraví, osobní svoboda apod. Znepokojující je, že stále roste agresivita a brutalita v násilí pachatelů. Tato práce je zaměřena na nejzávažnější trestný čin, kterým je vražda, a na trestné činy loupeže a ublížení na zdraví. Tyto dva trestné činy jsou nejčastěji páchanými v regionu Prachatice.

Bude-li ve společnosti násilí tolerováno, spěje tato situace k dalšímu zhoršení. Děti a mladiství jsou s násilím dennodenně konfrontováni a může negativně ovlivňovat jejich chování. Násilí je prezentováno v televizních seriálech, filmech, v novodobých pohádkách pro děti, ale i v počítačových hrách, kde se aktéři stávají agresory a vrahy, v médiích, kde jsou spáchané násilné trestné činy zveřejňovány ve zpravodajství.

Domnívám se, že média, která nás každý den zahrnují násilným jednáním, natolik otupila naše vnímání, že reakce při jejich sledování jsou neutrální. Nikdy jsem neslyšela o výzkumu, který by názory na násilnou trestnou činnost zkoumal, proto jsem se rozhodla zkoumat názory mladistvých studentů, kteří pro mě představují jakýsi obraz budoucnosti. Jejich názory mohou ovlivnit míru tolerance k násilí a násilným trestným činům v budoucnu. Tato fakta jsou důvodem, proč jsem si toto téma zvolila pro bakalářskou práci.

Práce je zaměřena na komparaci informovanosti a názorů respondentů na problematiku násilné trestné činnosti z hlediska studovaného typu školy, pohlaví, zkušenosti s trestným činem a frekvence sledování násilí.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Historie trestání násilných trestných činů

1.1.1 Starověk

Sumer a Akkad

V oblasti násilné kriminality klade Zákoník Urnammuův (přelom 22. a 21. stol. př. n. l.) důraz na ublížení na zdraví. Trestem bylo např. zlomení nohy, rozdrcení údu, useknutí nosu, vyražení nosu. Postih zahrnoval i náhradu škody poškozené oběti. Z oblasti Sumeru pochází jeden z nejstarších popisů trestného činu vraždy, ke kterému došlo kolem roku 1850 př. n. l. **(18)**.

Babylonie

V Chammurapiho zákoníku (1. polovina 18. stol. př. n. l.) spatřuji první zmínky o ochraně manželství proti násilným zásahům. V případě loupeže, která nebyla objasněna, tedy nebyl dopaden pachatel, musela obec nahradit škodu oloupenému. V případě neobjasněné vraždy musela obec pozůstalým taktéž zaplatit **(18)**.

V případě vraždy byla sankce ponechána obyčejovému právu. Újma mezi rovnoprávnými občany byla odčiněna způsobením újmy stejné. Šlo tedy o tzv. odvetu. Pokud pachatel pocházel z vyšší vrstvy než poškozený, šlo o kompenzaci. Výjimkou, kdy se jedná o vraždu a Chammurapiho zákoník ji zmiňuje, je úkladná vražda manžela. Zákoník zmiňuje i trestný čin ublížení na zdraví. V případě jeho spáchání se ponechal osud zásadě „oko za oko, zub za zub“ **(18)**.

Asýrie a Izrael

Asyrské právo je popsáno ve fragmentech tzv. středoasyrských zákonů, které pocházejí asi z 12. století př. n. l. Tento zákon obsahuje i oblast násilné kriminality, ve které figuruje žena jako pachatelka, i jako oběť. Pokud byla žena pachatelkou násilného

útoku proti muži, myslí se tím i jeho udeření, byla potrestána bitím holí či trestem majetkovým. Vražda, která byla spáchaná přímo v domě (tedy vražda loupežná), byla trestána krevní mstou. Pán domu mohl pachatele nebo pachatelku usmrtit **(18)**.

Bible

Bible je chápána jako základ morálního vědomí naší společnosti a fungovala jako jeden z hlavních pramenů moderních evropských právních úprav **(18)**.

Postih násilné kriminality je zakotven v knihách Mojžíšových (Exodus, Numeri) od konce 15. století do poloviny 13. století př. n. l. Za vraždu byl pachatel odsouzen k trestu smrti. Pokud bylo ublíženo na zdraví otrokovi, byl pachatel povinen ho propustit na svobodu **(18)**.

Základním biblickým přístupem k ochraně života je příkaz k desateru **(18)**.

Výkon trestu smrti nad vrahem byl úkolem příbuzných a přátel zavražděného. V Bibli můžeme vyzorovat výrazný posun ve prospěch rovnosti lidí před zákonem. Bible vychází sice z reality otrokářského systému, na straně druhé bere i otroka jako člověka. Proto nebylo v případech vraždy rozlišováno mezi osobami zavražděného **(18)**.

Mírnější formy násilí mezi muži ponechávala Bible výslovně beztrestnými. Pokud nevedl trestný čin ke ztrátě či poškození důležitého orgánu, zakládalo ublížení na zdraví toliko nárok na náhradu škody sestávající z ušlého výdělku a nákladů na léčení. V opačném případě nastupuje mezi plnoprávními osobami trest na talonickém principu – v podstatě jako Chammurapiho. Odlišný postup byl pouze v případě ublížení na zdraví otrokovi. Také tyto případy byly právem postihovány, přičemž sankce dopadala zvláštním způsobem do majetkové sféry pachatele – byl povinen otroka propustit na svobodu **(18)**.

Starověký Řím

Trest smrti byl v dávných dobách téměř jediný trest. Pachatelé s nízkým sociálním statusem byli za vraždu trestáni upálením zaživa nebo byli předhozeni divé zvěři. Pachatelé z vyšších sociálních vrstev byli deportováni na ostrov. Vražda blízkých příbuzných byla trestána přísněji, tzv. trestem vaku. Tento trest spočíval v tom, že byl pachatel zašit do pytle spolu se zvířaty, jako je kohout, opice, had, a s nimi vhozen do

řeky nebo moře. Později se pachatelé předhazovali dravé zvěři **(18)**.

Loupež a fyzické útoky byly v době starověkého Říma rovněž považovány za trestné. Za tyto činy následoval trest smrti. Obviněný Říman ale mohl před započítím hlasování o trestu využít tzv. ius exilii, což znamená, že měl právo vzdát se svého občanství a majetku, odejít do vyhnanství a již se nevrátit **(12)**. Považuji to za jakési vykoupení z trestu.

Starověké Řecko

V řeckém právu zdomácněla myšlenka nahrazení trestu smrti za dohodu s příbuznými oběti nebo vyhnanstvím. Toto zajistilo, že pachatel nemohl v trestné činnosti na území státu pokračovat **(18)**.

Ve starověku byla obecně násilná kriminalita trestána trestem smrti a trestem klonickým, tj. na základě zásady „oko za oko, zub za zub.“ Velmi hojně byly používány fyzické tresty. Šlo buď o oddělení údů od těla, nebo o různé druhy výprasku, bití atp. Další možností byly majetkové tresty. S těmi se lidé setkali jako s náhradou za ublížení na zdraví **(12)**.

Trest byl ve starověku ovládán myšlenkou odplaty a jeho cílem bylo způsobit utrpení a nastolit spravedlnost **(52)**.

1.1.2 Středověk

V této době byly tresty velmi odstrašující. Nebyl žádný rozdíl mezi krádeží a loupeží, jako je tomu dnes. Trestné činy proti životu a zdraví se trestaly zadostiučiněním, většinou bez pomoci soudu. V tomto období tedy opět platila zásada „oko za oko, zub za zub“ **(18)**.

Na počátku středověku neexistovala na našem území státní moc, z tohoto důvodu byla používána ona výše zmíněná zásada. K potrestání činu vraždy a jiného útoku proti zdraví se dalo využít pouze svépomoci **(28)**. Státní moc začala sílit, a proto byla krevní msta postupně omezována. Byla nahrazena tzv. kompenzační dohodou **(52)**.

Msta byla v 11. století vystřídána placením náhrady za způsobenou škodu, popř. vykoupením z krevní msty **(28)**. Od konce 13. století byla soukromá iniciativa nahrazena iniciativou veřejnou v důsledku posílení královské moci. Tento proces byl završen až v 16. století. Trestem za vraždu byl obvykle trest smrti. K přiznání pachatelů společensky velmi nebezpečných trestných činů se obvykle používal trest mučení **(28)**. Mučení bylo prováděno za účelem získání informací při výslechu, nebo jako již zmíněná forma trestu. K trestu mučení se používalo mnoho různých mučících přístrojů, jako byla lavice na natahování (Viz. Příloha 1), skřípec (Viz. Příloha 2) **(53)**.

Do 14. století se u nás používaly velmi zvláštní důkazní prostředky, tzv. ordály. Šlo o boží soudy, které byly pořádány představiteli církve. O vině a trestu rozhodovala souhra náhod a okolností. Např. byl-li pachatel vhozen v pytlí do vody a klesl ke dnu, potvrdil tím svou nevinu a byl z vody opět vytažen **(45)**.

Za zmínku stojí spojitost mezi smírčími kameny a středověkými tresty. Jde o památky vytesané z jednoho kusu kamene, opracované do tvaru kříže (Viz. Příloha 3). Byla-li spáchána vražda nebo jiný násilný trestný čin, mohlo, za určitých okolností, dojít k uzavření smírčí smlouvy mezi pachatelem a pozůstalými oběti. Tyto dvě strany se dohodly na odškodění, pachatel musel zaplatit pokutu, přiznat svou vinu. Zhotovení tohoto smírčího kamene bylo projevem jeho kajičnosti za čin, který spáchal **(15)**.

1.1.3 Novověk

Vladislavské zřízení zemské (r. 1500) ukládalo povinnost pronásledovat, zatýkat a soudně stíhat loupežníky a mordy. Tito delikventi byli trestáni konfiskací majetku, useknutím hlavy a ztrátou cti. Toto období bylo stále ovlivněno středověkem a jeho zásadou svépomoci. Stavovská smlouva z roku 1517 uvádí v článku 6: „*ktož by koli v zlodějství aneb v skutku zlém byl polapen, ten bez soudu bud' trestán od toho, ktož jej polapil, tak jakž o tom prvé zřízení zemské ukazuje.*“ Zemské zřízení poté rozlišuje mezi loupeží a krádeží **(3)**.

Co se týče zabití, začíná stavovské trestní právo rozlišovat vraždu a zabití, které bylo neúmyslné. Vedle náhrady škody byl za vraždu uložen trest smrti a konfiskace

majetku (22). Ve stavovském trestním právu vnímám rozpor mezi morálkou a právem u trestného činu vraždy. V případě, že zavraždil šlechtic sedláka, jeho trest byl omezen pouze na peněžitou pokutu (22). Městské právo považovalo za trestné i návod ke spáchání vraždy. Za loupež byl ukládán trest smrti oběšením, za vraždu useknutím hlavy (Viz. Příloha 4) a za úkladnou vraždu lámání kolem (Viz. Příloha 5) a vláčení ulicemi (22).

Ublížení na zdraví bylo nejprve trestané na základě soukromé iniciativy poškozeného a pouze v těch případech, kdy šlo o úmyslný čin. Soudní praxe zastávala názor, že jde o soukromoprávní spor a rolí soudu je pouze rozhodnout o nároku na náhradu škody, a poté teprve o potrestání pachatele (22). Když ublížil na zdraví sedlák šlechtici, byl odsouzen k trestu smrti a bylo-li tomu naopak, šlechticovi byla utnuta ruka (22). Později se začalo uplatňovat, že nejde pouze o soukromou záležitost pozůstalých, ale prosazoval se zájem celospolečenský – aby byl pachatel potrestán (22).

1.1.4 Osvícenství a 19. století

Teprve tato doba přichází s humanizací trestu a trestání. Thomas More, anglický filozof, jako první kritizuje právní systém, především nepřiměřenost trestů vzhledem k jejich společenské nebezpečnosti (52).

Na této filosofii stavěla tzv. klasická škola. Za jejího zakladatele je považován italský markýz Cesare Beccaria. Byl odpůrcem trestu smrti. Účelem trestu je, dle jeho názoru, ochrana společnosti. Také kladl požadavek, aby v případě stejných trestných činů následoval pro všechny stejný trest, tedy bez rozdílu společenského postavení (16). Cesare Beccaria ve svém díle O zločinech a trestech z roku 1764 zformuloval princip trestního práva, který platí do dnešní doby – NULLUM CRIMEN SINE LEGE, NULLA POENA SINE LEGE (v překladu – není trestný čin bez zákona, není trestu bez zákona (4).

Na našem území byla cesta od středověkého k modernímu trestnímu právu vytvořena třemi velkými kodifikacemi trestního práva. První byl vytvořen Marií Terezií – Contitutio criminalis Theresiana (1769) (dále jen CCT), druhý Josefem II. – Práva

všeobecná nad proviněními (1787) a třetí Františkem II. – Kniha práv nad přečiněními hrdebnými a těžkými řádu Městského, (totiž Policie) přestupky (1803) **(34)**.

Trest stětím je ukládán za vraždu, ale podle míry přitěžujících a polehčujících okolností umožňuje CCT zmírnění, nebo zpřísnění trestu (předchozí mučení, bolestivější trest např. lámání kolem) **(34)**.

Kodifikace Josefa II. neumožňovala ukládat trest smrti. To znamená, že pokud šlo o vraždu jako násilné usmrcení poškozeného, trestem byl tuhý žalář na 15 – 30 let, ve kvalifikovaných případech na 30 – 100 let a v privilegovaných bylo možné snížit základní trest **(34)**.

V případě loupeže byla výše trestu stanovena až na 20 let těžkého žaláře. Pokud byla oběť zraněna, poseděl si pachatel v žaláři na doživotí. Zároveň byli potrestáni „spoluloupežníci“ **(12)**.

Rakouský trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích z roku 1852 u nás platil i po vzniku Československa, poněvadž byl přejat roku 1918 tzv. recepční normou do právního řádu nově vzniklé republiky **(28)**.

1.1.5 20. století

Po vzniku Československa byl na našem území platný trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích z roku 1852. V průběhu první republiky se začaly objevovat náznaky a snahy o rekonstrukci trestního práva. Vzniklo tedy několik návrhů nového trestního zákona, ale až do 2. světové války nebyl žádný návrh přijat **(43)**.

Zákon o zločinech, přečinech a přestupcích z roku 1852

Za dokonanou vraždu byl, v tomto období, stanoven trest smrti. S mírnějšími tresty, v podobě žaláře na 5 – 10 let, se dalo počítat pouze v případech vzdálenějšího účastenství nebo při postihu vývojových stádií trestné činnosti **(34)**. Pokud pachatel zavraždil příbuzného v pokolení přímém, byl potrestán těžkým žalářem na 10 – 20 let. Pokus vraždy na straně spolupachatelů byl trestán těžkým žalářem na 5 – 10 let, u vzdálených účastníků těžkým žalářem na 1 – 5 let, v případě třech druhů

kvalifikovaných vražd (loupežná, úkladná a zjednaná) u spolupachatelů těžkým žalářem na 10 – 20 let, u vzdálených účastníků 5 – 10 let **(18)**.

Za zabití byl pachatel potrestán těžkým žalářem na dobu 5 – 10 let. V případě loupeže byl uložen trest žalářem. Tento trest měl různou výměru na základě různých přitěžujících okolností, např. použití vražedných zbraní **(34)**.

Za ublížení na zdraví, kterým bylo oběti způsobeno těžké poškození, porucha zdraví, pracovní neschopnost v délce nejméně 30 dní aj., hrozilo pachateli odsouzení k těžkému a zostřenému žaláři na 1 – 5 let. Pokud pachatel svým jednáním způsobil poškozenému např. zeslabení řeči, zraku nebo sluchu, ztrátu plodnosti nebo jiné zmrzačení, při nichž nebylo znovuuzdravení pravděpodobné, byl trest žalářem vyměřen na 5 – 10 let **(18)**.

Zákon číslo 86/1950

Zvrat nastal až po uchopení moci komunisty. Roku 1950 byly zrušeny všechny dosavadní platné trestněprávní předpisy a vznikly zcela nové v zákoně číslo 86/1950 **(43)**.

Za trestný čin vraždy byl ukládán trest odnětí svobody na 15 – 25 let. Doživotním trestem nebo trestem smrti byl pachatel trestán, pokud úmyslně usmrtil několik osob a opětovně, dopustil-li se vraždy při loupeži, zvláště surovým způsobem nebo pokud byla přítomna jiná zvlášť přitěžující okolnost **(59)**.

Tento zákon popisoval loupež jako trestný čin, kdy bylo proti někomu užito násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu se zmocnit cizí věci. Pachateli hrozil trest odnětí svobody na 2 – 10 let. Pokud byl pachatel členem spolčení, způsobil těžkou újmu na zdraví nebo v případě zvlášť přitěžující okolnosti, byl trest navýšen na 10 – 20 let odnětí svobody. Mohl se odpykávat i trest odnětí svobody na doživotí, kdy pachatel svým jednáním způsobil při loupeži smrt **(59)**.

Kdo jinému úmyslně ublížil na zdraví, byl potrestán odnětím svobody až na 6 měsíců. Trestem odnětí svobody na 6 měsíců – 3 léta byl pachatel potrestán, pokud se toho trestného činu dopustil na svědkovi, znalci, na někom pro národnost, rasu náboženství. Pokud byla následkem tohoto činu smrt, byla sazba 3 – 10 let odnětí svobody **(59)**.

Zákon číslo 140/ 1961

Tento trestní zákon u nás platil 49 let. Samozřejmě prošel v průběhu své existence různými úpravami. Nejdůležitější úpravou, je dle mého názoru, zrušení trestu smrti. V současné době není trest smrti ukládán v žádném státě Evropské unie. Důvodem je riziko justičních omylů, které jsou nenapravitelné. Ve Spojených státech amerických je tento trest neúčinný, jelikož nepoklesl počet vražd, za které se ukládá. Dalším důvodem je křesťanská tradice a její páté přikázání nezabiješ (10). Účinnost tohoto trestního zákona byla ukončena k 31. 12. 2009.

Trest za vraždu prošel drobnými úpravami. Pokud někdo jiného úmyslně usmrtil, byl potrestán odnětím svobody na 10 – 15 let. Spáchal-li pachatel tento trestný čin na dvou nebo více osobách, zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, opětovně, na těhotné ženě, na osobě mladší než patnáct let, na veřejném činiteli při výkonu nebo pro výkon pravomoci, na jiném pro jeho rasu, etnicitu, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je naopak bez vyznání, v úmyslu získat majetkový prospěch nebo v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zvláště zavrženíhodné pohnutky, byl potrestán odnětím svobody na 12 – 15 let nebo výjimečným trestem **(60)**.

Kdo jinému úmyslně ublížil na zdraví, byl potrestán odnětím svobody až na 2 roky. Trest odnětí svobody na 1 – 5 let byl vyřčen v případě spáchání tohoto trestného činu na svědkovi, znalci, na někom pro jeho národnost, rasu, náboženství nebo proto, že je bez vyznání, způsobil-li takovým činem těžkou újmu na zdraví. Pokud byla oběti způsobena smrt, trest činil 3 – 8 let odnětí svobody. V případě těžkého ublížení na zdraví byly tresty přísnější. Trest se mohl navýšit na 2 – 8 let, na 3 – 10 let, popř. až na 10 – 15 let odnětí svobody nebo výjimečný trest **(60)**.

V případě loupeže byl ukládán trest odnětí svobody na 2 – 10 let. Za členství v organizované skupině nebo způsobil-li pachatel svým jednáním těžkou újmu na zdraví nebo značnou škodu, byl trest navýšen na 5 – 12 let odnětí svobody. Pokud při loupeži napadený zemřel, vyšplhal se trest odnětí svobody na 10 – 15 let nebo na trest výjimečný **(60)**.

1.1.6 21. století

Trestní zákoník – zákon číslo 40/ 2009

Trest za vraždu se v tomto zákoníku navýšil na 10 – 18 let odnětí svobody. Pokud je vražda plánovaná, je možné uložit trest odnětí svobody na 12 – 20 let. Trest za vraždu na dvou a více osobách, na těhotné ženě, na dítěti mladším patnácti let, na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon pravomoci, na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinností, na zdravotnickém pracovníkovi, na jiném pro jeho rasu, náboženství, opětovně, zvláště surovým způsobem, v úmyslu získat pro sebe majetkový prospěch, je potrestán odnětím svobody na 15 – 20 let **(58)**.

Trest za ublížení na zdraví je stanoven na odnětí svobody v délce 6 měsíců – 3 roky. Ublíží-li pachatel těhotné ženě, dítěti mladšímu patnácti let, svědkovi, znalci, tlumočnickovi, zdravotnickému pracovníkovi, někomu pro jeho rasu, vyznání, politické přesvědčení, jeho trest bude navýšen na 1 – 5 let odnětí svobody. Trest odnětí svobody na 2 – 8 let hrozí pachateli, který způsobí těžké ublížení na zdraví. Pokud je způsobena smrt, trest činí 5 – 10 let odnětí svobody **(58)**.

Ten, kdo proti jinému spáchá loupež, bude potrestán odnětím svobody na 2 – 10 let. Pokud je pachatel členem organizované skupiny nebo způsobí-li těžkou újmu na zdraví a značnou škodu, popř. jeho úmyslem je umožnit a usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady, teroristického útoku nebo teroru, je trest navýšen na 5 – 12 let odnětí svobody. Způsobí-li se škoda velkého rozsahu, je horní i dolní sazba trestu zvýšena na 8 – 15 let. V případě loupeže s následkem smrti je trest stanoven na 10 – 16 let odnětí svobody **(58)**.

1.2 Vymezení pojmů

1.2.1 Násilná trestná činnost obecně

Pojem násilná trestná činnost vyjadřuje způsob, jakým byl trestný čin proveden. Zahrnuje trestné činy, u nichž dochází k poškození a destrukci cílového objektu jednání **(33)**. Takto podaná definice je ale velmi široká. Za vhodnější lze považovat užší

vymezení, že násilná trestná činnost je „*taková trestná činnost, jejíž významnou charakteristikou je fyzické poškození či usmrcení konkrétní osoby, event. přítomnost záměru takový následek způsobit*“ (33).

Násilná kriminalita je součástí tzv. obecné kriminality. Svou frekvencí bývá ukazatelem míry úspěšnosti státu a jeho společnosti, jak kontrolují kriminalitu (56).

Pojem násilná kriminalita je dle Zapletala „*pojem kriminalisticko kriminologický, nikoliv právní*“. Zahrnuje „*pestrou škálu kriminálních jednání od domácího násilí přes případy pouliční kriminality až po brutální vraždy a násilné projevy organizované kriminality*“ (56).

Trestní zákoník neuvádí trestné činy násilné povahy jako ucelenou skupinu. Mezi trestné činy s násilným charakterem řadíme takové činy, u kterých bylo použito násilí, kdy násilí je znakem skutkové podstaty těchto trestných činů (56). Nalezneme je nejen mezi trestnými činy proti životu a zdraví (hlava první zvláštní části trestního zákoníku – dále jen TrZk), ale i v rámci trestných činů proti svobodě (hlava druhá zvláštní části TrZk), trestných činů proti rodině a dětem (hlava čtvrtá zvláštní části TrZk), trestných činů obecně nebezpečných (hlava sedmá zvláštní části TrZk), trestných činů proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci (hlava devátá zvláštní části TrZk), trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných (hlava desátá zvláštní části TrZk) i jinde (56). Je tedy zjevné, že výčet násilných trestných činů je velice široký.

Počet násilných trestných činů za poslední tři roky klesá. Jako důkaz je přiložena Tabulka 1 ze statistických přehledů kriminality od roku 2007 – 2009 (38). V roce 2008 klesl počet násilných trestných činů o 1676 případů v porovnání s rokem 2007. V roce 2009 to bylo o 988 případů méně než rok předešlý, tedy v roce 2008.

Násilná trestná činnost zaujímala v roce 2009 pouze 5,1% z celkové kriminality (25).

Tabulka 1: Počet násilných trestných činů v roce 2007 – 2009.

rok	2007	2008	2009
počet	19 551	17 875	16 887

Zdroj: *Statistické přehledy kriminality*

Velmi znepokojujícím jevem je, že stále roste jak brutalita, tak i surovost a krutost násilných chování. Z tohoto důvodu má veřejnost obavy ze společenské nebezpečnosti násilí v jednání pachatelů (19).

1.2.2 Agrese, Agresivita, Násilí, Hostilita, Asertivita

V souvislosti s vymezením kriminologického termínu násilná trestná činnost je také nutné definovat pojmy agrese, agresivita, násilí, asertivita a hostilita (33).

Agrese je většinou definována jako „*vlastní agresivní chování, jehož cílem je záměrně někoho poškodit nebo mu ublížit,*“ (46) „*jde o vlastnost vrozenou i naučenou*“ (31). Agrese je také chápána jako „*nepřátelství, útok vůči osobě, předmětu či překážce, která nám stojí na cestě k uspokojování potřeb*“ (6).

Existují tři druhy agrese:

- Agrese zlostná – jde o reakci na frustraci, která je doprovázena pocitem vzteku a hostility (44). Zlostná agrese (nebo také emocionální, hněvivá, afektivní) není prostředkem, ale je cílem. Jde o jednání společensky nebezpečné (5). Typické je útočení a intence poškodit, popř. zničit předmět útoku (32).
- Agrese instrumentální – tato agrese je vždy prostředkem dosažení vnějšího cíle. Použití instrumentální agrese nemusí být hodnoceno jako sociálně patologický jev, např. pokud budu chránit sebe nebo své blízké (5). Neprojevuje se zde vztek ani nepřátelství (32).
- Agrese spontánní – přivození bolesti způsobuje jisté emocionální uspokojení (44), ale i uspokojení potřeb, které mohou být abnormální a patologické, jako je například sadizmus (5).

Agresivita je spontánní pudová tendence, ke které není potřeba vnějšího podnětu (20). Poté se začaly příčiny agresivity hledat i v okolí člověka (5). Z hlediska sociální patologie lze agresivitu definovat jako porušení sociálních norem, jako chování,

kteřé omezuje práva a narušuje integritu sociálního okolí (5). „Agresivita je označení pro tendenci k útočnému a násilnému jednání vůči druhé osobě či okolí“ (47).

Pokud člověk disponuje vysokou mírou agresivity, je často výbušný, vztahovačný, urážlivý, je s ním těžká komunikace. I malý podnět, kterého by si osoba s nízkou mírou ani nepovšimla, v nich vyvolá až výbuch agrese, se kterou těžce bojují a přímo jimi ovládá. Naopak člověk s nízkou mírou agresivity se snaží vše řešit kompromisy. Společností jsou často popisováni jako vyrovnaní, společenšší a komunikativní. Je také nutné si uvědomit, že okolí nás nutí se chovat agresivně, ale jen pokud je agresivita přijatelná, může nám pomoci si posílit autoritu, sebevědomí (23).

Agresivní jedinec umí zraňovat druhé, je stále připravený na osoby ze své okolí útočit, ponižovat je. Snaží se prosadit, aniž by pomyslel na druhé. Často se domnívá, že ví vše nejlépe. Z jeho strany je typické stálé moralizování, vyčítání, neumí přiznat svou vlastní chybu. Často se snaží být upřímný, ale místo upřímnosti je útočný. Bývá často neoblíbený a agresivitou si kompenzuje své komplexy (40).

Násilí bývá někdy s agresivitou zaměňováno. Jde o pojem, který vyjadřuje jednání a chování lidí (5). Násilí postihuje pouze negativní stránku agrese, používá se ve významu „*neadaptivních, abnormních forem agrese, o její degeneraci, která provází pouze lidské, nikoli už zvířecí chování*“ (41). Za násilí považujeme záměrný pokus fyzicky někomu ublížit nebo uplatňovat síly k překonání odporu. Agrese je v podstatě motivační zdroj násilí, zatímco násilí může být jen jeden z jejich projevů v chování (7).

Pokud člověk není schopen nebo nemůže vyřešit své problémy verbální komunikací, zvolí pro řešení násilné chování. Jde o to, že lidé nejsou schopni si spolu o problémech promluvit a mají nedostatek, nebo jim zcela chybí, sociální kompetence. Lidé, kteří násilí užívají, se nedokáží vcítit sami do sebe, ani do pocitů druhých. Násilí je jakýmsi následkem vnitřních psychických a sociálních konfliktů, které jsou neřešené, potlačené, popř. eskalují (11).

Hostilita znamená chovat se nepřátelsky vůči sobě i jiným osobám. Hostilita je vyvolána žárlivostí, závistí, projevuje se agresivitou a nepřátelstvím (7).

Asertivita je schopnost se zdravě sociálně prosadit na základě způsobu, který je akceptovaný společností (5). Asertivitu lze chápat jako postoj, který je otevřený,

jednoznačný a rázný. Jednat asertivně znamená aktivně prosadit své názory. Jde o přístup, který respektuje druhé, ale prosazuje toho, kdo se tímto způsobem chová. Jde také o člověka, který umí obhájit svá práva (35). Asertivní člověk ví, co znamená přebrat odpovědnost za svoje chování. Ví, co chce dělat a jakými prostředky dosáhnout svého cíle. Jde o jedince aktivního, který se vyhýbá agresí a manipulaci (40).

1.2.3 Mladistvý

Období mladistvosti spadá do adolescence. Ta je většinou datována od 15 do 20 let věku. Označuje také období, které je přechodem mezi dětstvím a dospělostí (21).

1.2.4 Názor

Názor každého člověka vyjadřuje specifické osobní stanovisko jednotlivce, jedinečný postoj konkrétní osoby nebo skupiny osob k určité skutečnosti. Na zřetel se musí brát skutečnost, že každý jsme individualitou, proto existuje různorodost názoru k jedné problematice (54). Názory jsou neutrální a jsou to pouze výroky, o kterých se domníváme, že jsou pravdivé. Při popisování názoru se nepoužívá emočně zabarvený jazyk (9).

1.3 Kriminální agrese

Je třeba mít na zřeteli, že ne každé agresivní chování překračuje společenské normy. V případě, kdy jsou tyto normy přece jen překročeny, nemusí být ještě postihováno trestním zákonem. Nemusí totiž dosahovat takové intenzity, resp. společenské nebezpečnosti, aby jej bylo třeba kriminalizovat (33).

V tomto případě je také nutné odlišit od sebe agresi prostou a agresi kriminální.

Za kriminální agresi, stíhanou trestním zákoníkem, je považováno takové „*chování subjektu, které ohrožuje nebo porušuje zájmy chráněné trestním právem, při němž subjekt užívá fyzické síly nebo hrozby fyzickou silou, často s cílem poškodit nebo destruovat objekt činnosti*“ (33).

Kriminální agresi lze rozdělit na tzv:

- Chladnou nebo instrumentální – jde o cílevědomou agresi, která je použita pro dosažení subjektivně významné hodnoty. Mezi její charakteristické znaky patří neutrální postoj k oběti, spontaneita, chybí afektivní doprovod a nepřátelský postoj k oběti. Má krátké trvání a intenzita agrese je spíše nízká (33).
- Afektivní nebo expresivní – jde často o reaktivní agresi, která je doprovázena emocionálním či jiným vzrušením, např. afektem vzteku, strachu. Opět má své typické znaky, jako je předchozí konfliktní interakce s obětí, často provokací z její strany, nepřátelský postoj k oběti, brutalita, intoxikace alkoholem a intenzita agrese je vysoká (33).

1.4 Kriminologické teorie násilné trestné činnosti

Kriminologické modely příčin vzniku, vývoje a přetrvávání kriminálně agresivního chování lze rozdělit do dvou skupin (33):

- Instinktivistické, které formulují příčiny agrese jako vrozené či vnitřní (intrapsychické) činitele nebo mechanismy (etologické, psychoanalytické a teorie chromozonálních aberací) (33).
- Environmentalistické, které považují za hlavní příčiny násilí vlivy prostředí, tedy vnější činitele (teorie učení, teorie subkultury násilí aj.) (33).

Agresi se člověk neučí, je mu vrozená jako reakce na nebezpečí nebo překážku, kdy jediná možná reakce je ústup, únik. V procesu socializace se každý člen společnosti učí zábránám, neboli inhibicím, nežádoucího agresivního chování. Současně se učí řešit konflikty a vypořádat se se strachem, prohrou a překážkami jiného typu sociálně přijatelným způsobem. Tento systém zábran agrese obsahuje kromě svědomí též schopnost empatie, soucitu, emoční přichylnosti a vytváření hlubších emocionálních vazeb. Právě pachatelé násilných trestných činů si tento systém inhibice v průběhu socializace nedostatečně osvojili (33).

1.5 Fenomenologie násilné trestné činnosti

Násilná trestná činnost je závislá na tzv. sociodemografických charakteristikách pachatelů, jako je věk, pohlaví, velikost místa bydliště, vzdělanost, společenské postavení. Páchání násilné trestné činnosti může být ovlivněno také motivem, strukturou osobnosti, somatickým stavem, popř. i závislostí na omamných a psychotropních látkách (19). Násilná trestná činnost je ve společnosti rozložena nerovnoměrně. Ze statistik kriminality lze říci, že násilná kriminalita je páchaná častěji muži, mladými lidmi do třiceti let věku, obyvateli měst, osobami s nižším vzděláním a sociální úrovní (56).

1.6 Etiologie násilné trestné činnosti

Etiologie pátrá po příčinách páchání trestné činnosti. Je proto důležité vysvětlit důvod jejich vzniku. Předpoklady k násilnému chování mají multifaktorální charakter. Mezi určující vlivy patří vrozené dispozice, tzn. dědičnost, a získané zkušenosti např. z rodiny, vlivy prostředí a aktuální situace (19).

Příčiny násilí ve společnosti i kriminogenní faktory, které vyvolávají násilnou kriminalitu, jsou podmíněné jak sociálně, kulturně, tak i politicky, ekonomicky, psychologicky a fyziologicky (56).

Jednoduše lze vyčlenit dvě nejdůležitější skupiny etiologických činitelů:

- vliv rodiny, v níž dítě vyrůstá – vliv rodičů na jejich děti může být buďto pozitivní, nebo negativní. Dítě napodobuje chování svých rodičů. Pokud je v rodině preferováno násilí a násilný způsob chování, spěje tato výchova k tomu, že v dospělosti si tento potomek pravděpodobně zvolí násilný způsob jednání (56). Násilné chování rodičů se stává normou chování dítěte. To se pak stává prvkem subkultury násilí (19).
- normy chování platné ve společnosti jako celku – postoje člověka k násilné kriminalitě závisí na způsobu, jakým společnost k násilí přistupuje. To znamená, zda je násilné chování prosazováno a tolerováno. Pokud se násilí stává normou ve společnosti a je hodnoceno jako legitimní, poté k němu motivuje konkrétní jednotlivce (56). Za výchovné a inspirující jsou považovány odmítavé postoje společnosti k násilí (19).

Mezi další činitele, které ovlivňují chování občanů, patří ekonomická nerovnost, rasová segregace, biologické a osobnostní faktory, duševní choroby (56). Je také důležité podotknout, že zábrany chovat se násilně odbourává užívání návykových látek, zejména alkoholu. Návykové látky snižují schopnost kontroly jednání a také klesá citlivost k utrpení oběti (19).

Důležitou roli také sehrává úloha a vliv masmédií. V současné době probíhá řada výzkumů zabývajících se vlivem sledování nevhodných televizních programů dětmi a jeho důsledky projevů agrese u dětí. Výsledky poukázaly na fakt, že se objevuje vyšší četnost agrese u dětí, které sledovaly filmy obsahující násilí (5). Byl prokázán bezprostřední vliv násilí v televizi nebo filmu, kdy poté jedinci napodobují nebo zkoušejí shlédnuté násilí (30). Násilí obsažené v televizních pořadech ovlivňuje děti především mezi 8. – 12. rokem (37). Právě děti, které si v tomto období přivlastní násilí jako normu, se postupně stávají necitlivými. Posune se jejich emoční vnímání. V některých případech může dojít až k jakési zálibě v násilí (5).

Velmi nebezpečné jsou i počítačové hry s násilnou tematikou. Pro jedince, kteří jsou citově nestabilní, náchylní k závislostem a ti, kteří dávají přednost agresivnímu

řešení problémů, jsou tyto hry velmi nebezpečné. U těchto jedinců může dojít ke změně vztahu k druhým lidem, mají narušené vnímání morálních a lidských hodnot. V reálném životě jsou ublížení na zdraví, vražda aj. trestnými činy a jejich následky se nedají vrátit. V počítačové hře je možno hru přerušit, začít od začátku. Hlavní hrdinové her jsou nesmrtelní a mají další vlastnosti, které v reálném životě neexistují (37).

1.7 Prevence násilné trestné činnosti

Prevence kriminality je definována jako „soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru, orientovaný na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jeho zmenšení“ (2).

Preventivní činnosti v oblasti kriminality jsou zaměřeny na celou společnost. Existují pro děti v mateřských školách a na základních školách, pro mladistvé i dospělé, popř. i pro seniory.

Možnosti prevence násilné trestné činnosti jsou poněkud omezené v porovnání např. s majetkovou kriminalitou. Důvodem jsou jednak charakteristické zvláštnosti pachatelů této trestné činnosti (z nemalé části jde o osoby s nízkou inteligencí, s psychopatologickými rysy osobnosti), jednak i to, že většina násilných útoků není plánovaná (pachatelé jednájí spíše spontánně) (56).

1.7.1 Prevence sociální

Sociální prevence zahrnuje opatření, kterými se předchází sociálnímu selhání, tím pádem i kriminálnímu chování, u kterých k sociálnímu selhání ještě nedošlo (primární sociální prevence), u lidí s vyšším rizikem sociálního selhání (sekundární sociální prevence) i u lidí, u kterých k sociálnímu selhání již došlo (terciární sociální prevence) (24). Je zaměřena na různé kriminogenní jevy, jako jsou například záškoláctví, alkoholismus, toxikomanie, prostituce, chudoba, nezaměstnanost atd., a na

působení (preventivní a socializační) rodiny, školy, sociálních služeb a jiných institucí. Důraz preventivních aktivit v rámci sociální prevence je kladen na několik klíčových oblastí: rodina, škola, práce a zaměstnání, volný čas (2).

Preventivní aktivity jsou směřovány do těchto důležitých oblastí:

Rodina – Rodinné prostředí sehrává v socializaci nejdůležitější roli. Rodina je základem pro výchovu, utváří se první společenské potřeby v oblasti citové a rozumové. Za velmi nežádoucí se jeví nezáměr rodiče o dítě, nebo naopak příliš tvrdá výchova, kde jsou uplatňovány např. fyzické tresty nebo psychické týrání a ponižování. Fungující rodiny jsou rozhodujícím činitelem prevence kriminality (2).

Škola – Škola představuje, hned po rodině, další místo, kde dochází k procesu socializace. Je to dáno tím, že dítě tráví ve škole část svého formativního období (2).

Práce a zaměstnání – Preventivní úloha v této oblasti spočívá v pracovní seberealizaci člověka, v získávání příjmu, v rozšiřování pozitivních sociálních kontaktů a návyků na pozitivní spolupráci s jinými lidmi. Nezaměstnanost je významným kriminogenním faktorem (2). Při nezaměstnanosti bývají lidé agresivní z důvodu bezvýchodné situace, nedostatku podnětů, rozpadá se jim rodina apod.

Volný čas – Pokud dítě aktivně nevyužívá svůj volný čas, je zvýšené riziko páčání trestné činnosti (2).

Masmédiím lze také připsat roli v prevenci násilné kriminality. Musí ale zvýrazňovat hranici mezi tím, co je dovoleným a nedovoleným chováním. Měla by zároveň zabránit šíření myšlenky, že řešit konflikty násilím se vyplácí a je účinné. Je stále více pocíťována potřeba kompenzace negativních vlivů promyšlenou prosociální, právní a mravní výchovou ve vztahu k násilí, včetně výuky technik nenásilného řešení konfliktů a fyzické sebeobrany v případě napadení (56).

1.7.2 Prevence situační

Tato prevence je postavena na zkušenosti, že různé druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech (26).

Situační prevence představuje technická zařízení, jimiž se případným pachatelům ztěžuje provedení trestného činu nebo se jim v něm brání (24). Tento druh prevence má významnou roli především při předcházení loupežím. Jedná se o preventivní opatření, jako je dostatečná přehlednost veřejných prostranství, jejich osvětlení po setmění, odstranění překážek viditelnosti, sledování míst pomocí kamerových systémů i hlídkovou službou (pěší i motorizované hlídky), instalování poplašných signalizačních zařízení, obnovení míst domovníků, resp. vrátných v domech. K prevenci násilní kriminality by též přispěla kontrola distribuce a šíření nebezpečných a zákeřných zbraní, jako jsou finské vyhazovací nože, spreje s nervově paralytickými a omamnými látkami apod. (56).

1.7.3 Prevence viktimologická

Viktimologická prevence, neboli prevence viktimnosti, je zaměřena na potencionální oběti trestných činů (57) – informační kampaně adresované občanům a organizacím, které jim pomáhají zvyšovat jejich bezpečnost. Někdy se používá, ve stejném významu, sousloví „preventivní informování veřejnosti“ (24).

U okruhu osob se zvýšeným rizikem viktimizace je důležité zabezpečit nácvik technik chování v situacích bezprostředního ohrožení přepadením. Širší veřejnost by měla být informována, jak se vyhnout nebezpečí napadení a je nutné poukázat na kritické situace, které trestným činům předcházejí. K účinnější ochraně potencionálních obětí se doporučuje podávat informace o problematice viktimizace především dětem, ženám a starým lidem a také je podporovat, aby oznamovali trestnou činnost násilného charakteru (56).

1.8 Pocit bezpečí v místě bydliště, možnosti jeho posílení v regionu Prachatic

Policejní prezidium ČR nechalo v roce 2007 realizovat výzkum veřejného mínění – Spokojenost občanů s prací policie v Jihočeském kraji. V jednotlivých, nyní již bývalých, okresních městech, byla zkoumána míra pocíťovaného bezpečí v bydlišti a možnosti posílení pocitu bezpečí. Jelikož bude výzkumná část realizována na školách v Prachaticích, zmíním se o výsledcích, které z výzkumu vyplynuly. Tohoto výzkumu se zúčastnili respondenti starší 15 – ti let. Naprostá většina respondentů žijících na okrese Prachatic se v místě svého bydliště cítí bezpečně (40% respondentů se cítí naprosto bezpečně, 51% se cítí většinou bezpečně). Pouze 6% respondentů odpovědělo, že se většinou necítí bezpečně a 2% se nikdy necítí bezpečně **(39)**. Pro posílení pocitu bezpečí by obyvatelé prachatického regionu uvítali posílení pěších hlídek Policie ČR (53%), autohlídek Policie ČR (46%) a kamerového systému (30%) **(39)**.

1.9 Obavy z kriminality

Obavy z trestného činu představují pocíťované riziko „viktimizace“ **(27)**. Obavy pocíťují občané nejčastěji ve vztahu k násilným trestným činům. Subjektivně prožívaný strach ze zločinu může zhoršovat kvalitu života a omezovat člověka v oblasti společenské a obchodní aktivity a může vést např. k vyhýbání se centřům měst **(42)**. Ačkoliv nepatří násilné trestné činy k nejčastěji páchaným, veřejnost je ale tak nevidí. Je velmi pravděpodobné, že na utváření tohoto pokřiveného pohledu má vliv jednak zkušenost s jednotlivými druhy trestné činnosti a jednak obraz, který vytváří masmédia **(51)**. Obavy ze zločinu nepostihují naši populaci rovnoměrně. Obavy mají především obyvatelé velkých měst, starší občané a ženy **(27)**.

1.10 Vybrané násilné trestné činy

1.10.1 Vražda dle § 140 TrZk

Trestný čin vraždy je zařazen do hlavy první zvláštní části TrZk mezi trestné činy proti životu a zdraví. TrZk rozlišuje vraždu prostou (§ 140 odst. 1) a vraždu spáchanou s rozmyslem a po předchozím uvážení (§ 140 odst. 2) **(8)**.

Vražda prostá je popsána jako úmyslné usmrcení jiného, které bylo spácháno bez rozmyslu nebo předchozího uvážení, ale pachatel nejednal v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného **(8)**.

U vraždy spáchané s rozmyslem a po předchozím uvážení je sankce výraznější, protože jde o závažnější typ vraždy. Rozmysl tedy tvoří jakési dělítko mezi vraždou prostou a výše zmíněnou. Rozmysl lze charakterizovat jako vyšší stupeň úvahy předcházejícím bezprostředně před nebo na krátkou dobu spáchání činu. Pachatel má tedy možnost zhodnotit důvody, které svědčí pro jeho rozhodnutí vraždu spáchat, nebo i důvody, které ho odradí. Předchozí uvážení předchází s větším časovým odstupem před spácháním vraždy. Zahrnuje i rozhodnutí tento trestný čin spáchat, ale i plán tj. jakými prostředky a jakým způsobem bude čin proveden. V tomto případě je trestné i stádium přípravy **(8)**.

Objektem tohoto trestného činu je lidský život, objektivní stránka spočívá v usmrcení člověka, subjektem může být kdokoliv z nás a u subjektivní stránky je potřeba alespoň eventuálního úmyslu **(62)**.

Důležité je zmínit i trestný čin zabití dle § 141 TrZk, který je účinný od 1. 1. 2010. Jde o tzv. privilegovanou skutkovou podstatu úmyslného usmrcení člověka. Tento skutek je postihován mírnějšími tresty v případě, že pachatel jednal v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli nebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného **(8)**. Objektem je opět ochrana lidského života, objektivní stránka zahrnuje jednání, kdy dojde k úmyslnému usmrcení člověka pod vlivem dalších okolností (psychická stránka pachatele –

rozrušení, strach). Subjektem může být kdokoliv a subjektivní stránka vyžaduje úmysl **(62)**.

1.10.2 Loupež dle § 173 TrZk

Trestný čin loupeže je popsán v hlavě druhé zvláštní části TrZk a patří mezi trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství **(13)**.

Jde tedy o trestný čin, kdy pachatel usiluje o získání cizí věci násilím či pohrůžkou bezprostředního násilí. Pohrůžka bezprostředního násilí je takové násilí, které má být vykonáno ihned, pokud se napadený nepodrobí útočnickově vůli. Vlastník nebo ten, kdo má věc ve své moci, který se postaví i náhodně do cesty útočnicka, se může stát napadenou osobou. Věc, která je předmětem útoku, je pro pachatele věcí cizí **(13)**.

U trestného činu loupeže existují dva objekty – osobní svoboda a majetek. Objektivní stránkou je užití násilí či pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu se zmocnit cizí věci. Subjektem může být kdokoliv a subjektivní stránka vyžaduje úmysl **(61)**.

1.10.3 Ublížení na zdraví dle § 146 TrZk

Trestný čin ublížení na zdraví je zařazen do hlavy první zvláštní části TrZk mezi trestné činy proti životu a zdraví **(8)**.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na lidském zdraví, objektivní stránka rozlišuje 2 stupně ublížení na zdraví – ublížení na zdraví a těžkou újmu na zdraví. Subjektem tohoto trestného činu se může stát kdokoliv, z hlediska subjektivní stránky jde o úmyslný trestný čin **(62)**.

Ublížení na zdraví a těžká újma na zdraví jsou právními pojmy. Dochází ke změně zdravotního stavu a soud musí rozhodovat na základě odborného vyjádření nebo

znaleckého posudku. Rozhodující je stav před poškozením, nikoliv stav, kdy je člověk absolutně zdrav. Důležitý je pak rozdíl, tedy o kolik se zhoršil stav oproti předchozímu **(62)**.

Ublížení na zdraví je stav, kdy jsou porušeny normální tělesné nebo psychické funkce, které znesnadňují a mají vliv na obvyklé činnosti a obvyklý způsob života. Tento stav vyžaduje zdravotní ošetření, i když nezanechá trvalé následky. Musí negativně ovlivňovat pracovní schopnost. Dle judikatury jde o dobu asi sedmi pracovních dní **(62)**.

TrZk vymezuje dvě podmínky, které musí být splněny u těžké újmy na zdraví. Musí se jednat o vážnou poruchu zdraví nebo jiné závažné onemocnění a o zmrzačení, ztrátu nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztrátu nebo oslabení funkčnosti smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu apod. **(62)**.

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl práce

Původní cíl práce musel být změněn z důvodu realizace jiného druhu výzkumu.

Cílem této bakalářské práce je zjistit názory mladistvých studentů středních škol na oblast týkající se problematiky násilné trestné činnosti, její represe a prevence a zároveň zjistit jejich obavy z těchto trestných činů.

2.2 Hypotézy

Před realizací výzkumu byly stanoveny tyto základní hypotézy:

Hypotéza č. 1: Více než 60% všech respondentů uvede, že počet násilných trestných činů klesá.

Hypotéza č. 2: Více než 70% všech respondentů uvede, že brutalita pachatelů násilných trestných činů stoupá.

Hypotéza č. 3: Více studentů SOU než studentů gymnázia by u vraždy prosté i vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení uložilo trest smrti.

Hypotéza č. 4: Více než 80% obětí násilných trestných činů z řad respondentů se ve svém bydlišti necítí bezpečně.

3 METODIKA

3.1 Použitá metoda výzkumu

Původně měl být proveden kvalitativní výzkum s respondenty ve věku 15 – 18 let, kteří jsou vedeni na středisku Probační a mediační služby v Prachaticích. Tento druh výzkumu nemohl být proveden, a to z objektivního důvodu – neposkytnutí souhlasu zákonných zástupců respondentů (z 15 rodičů dalo souhlas s provedením výzkumu 5 rodičů).

K získání dat byl proto zvolen kvantitativní výzkum. Ve výzkumném šetření byla použita metoda dotazování, jako technika sběru dat byl použit anonymní dotazník (Viz. Příloha č. 6).

Dotazník je chápán jako předem připravený soubor otázek na určitém formuláři (48). Vyplnění dotazníků bylo zajištěno přímým sběrem dat. Jsou v něm také použity otázky týkající se základních identifikačních znaků respondenta (např. pohlaví, věk) (49).

Dotazník, který byl použit pro sběr dat kvantitativního výzkumu, obsahoval 18 otázek a to 6 uzavřených (otázky č. 1 – 3, 5, 6, 18), 9 polootevřených (otázky č. 7 – 14, 17), 1 otevřenou (otázka č. 4), 1 škálovou (otázka č. 15) a 1 bateriovou (otázka č. 16).

Dotazníkové šetření probíhalo v březnu 2010 ve dvou typech škol, a to na středním odborném učilišti (dále jen z SOU) a na gymnáziu. Zadání a vyplnění dotazníků probíhalo vždy za přítomnosti pedagoga. Respondenti byli seznámeni s cílem výzkumu, technikou vyplnění dotazníku. Po vyplnění byly dotazníky vyhodnoceny.

Získaná data byla zpracována a poté zanesena do grafů a tabulek v programu Microsoft Office Excel. Při vyhodnocování byly výsledky na základě obvyklých matematických pravidel zaokrouhleny.

3.2 Charakteristika souboru

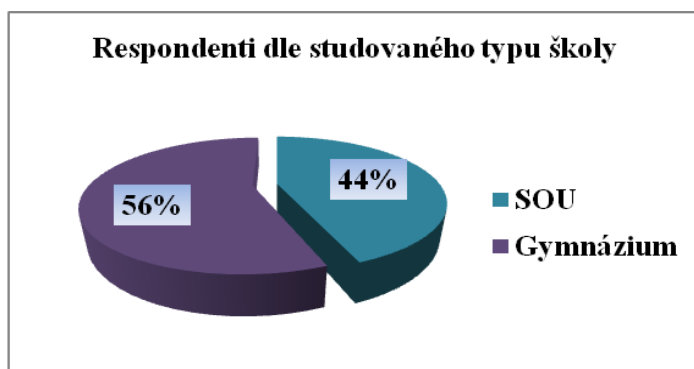
Respondenty byli studenti středních škol ve věku 15 – 19 let. Vzorek byl zvolen kvótním výběrem, kdy kvótou byl věk, pohlaví a typ studované školy. Data byla vždy sbírána mnou osobně.

Celkem bylo rozdáno 250 kvantitativních dotazníků s návratností 100%. Vyhodnoceno bylo 199 dotazníků, 51 dotazníků bylo vyřazeno z důvodu nedostatečného vyplnění.

4 VÝSLEDKY

Ze zkoumaného souboru studentů středních škol (dále jen respondentů) bylo vyhodnoceno 199 dotazníků, přičemž bylo 88 respondentů (44%) studenty SOU a 111 respondentů (56%) studenty gymnázia (Viz. Graf 1).

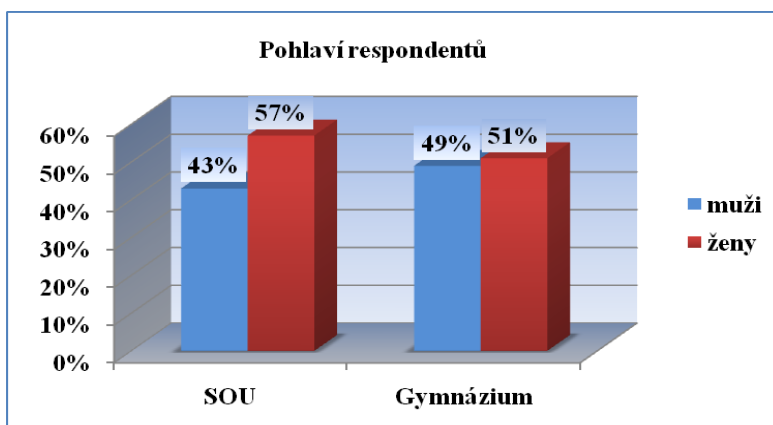
Graf 1: Zastoupení respondentů dle studovaného typu školy (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Ve 2. otázce byl zjištěn věk respondentů. Volbou byla jedna z pěti kategorií. Výzkumu se zúčastnilo 38 mužů (43%) a 50 žen (57%) z SOU. Gymnázium bylo zastoupeno 54 muži (49%) a 57 ženami (51%). Odpovědi jsou znázorněny v Grafu 2.

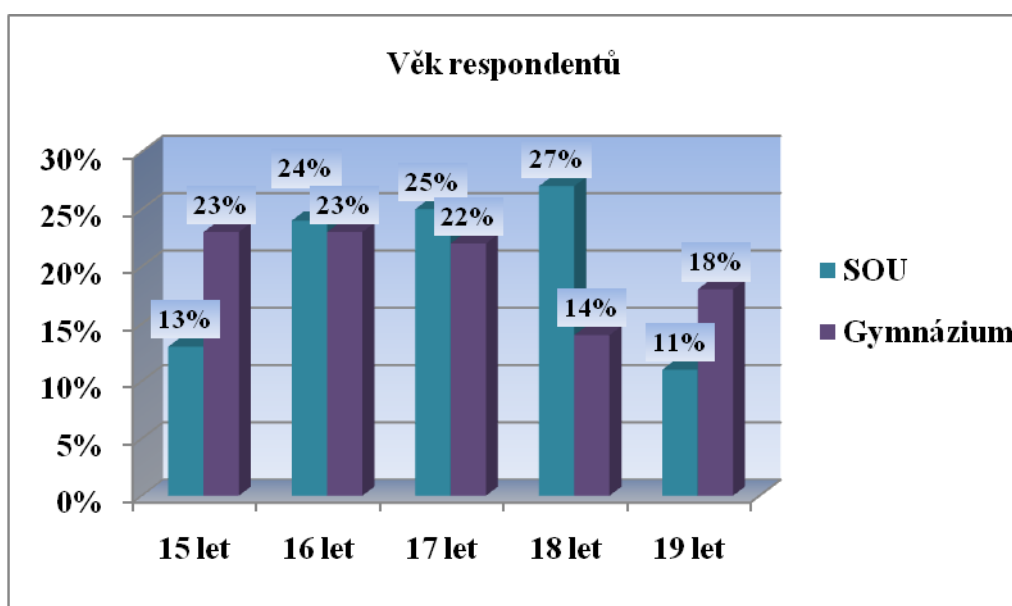
Graf 2: Zastoupení respondentů dle pohlaví (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Otázkou č. 3 byl zjištěn věk respondentů. Na SOU bylo ve věku 15 let 11 respondentů (13%), ve věku 16 let 21 (24%), ve věku 17 let 22 (25%), ve věku 18 let 24 (27%) a ve věku 19 let 10 respondentů (11%). Na gymnáziu se výzkumu zúčastnilo 25 respondentů (23%) ve věku 15 let, 25 (23%) ve věku 16 let, 24 (22%) ve věku 17 let, 17 (14%) ve věku 18 let a 20 respondentů (18%) ve věku 19 let. Pro větší přehlednost jsou odpovědi respondentů znázorněny v Grafu 3.

Graf 3: Věk respondentů (v %).

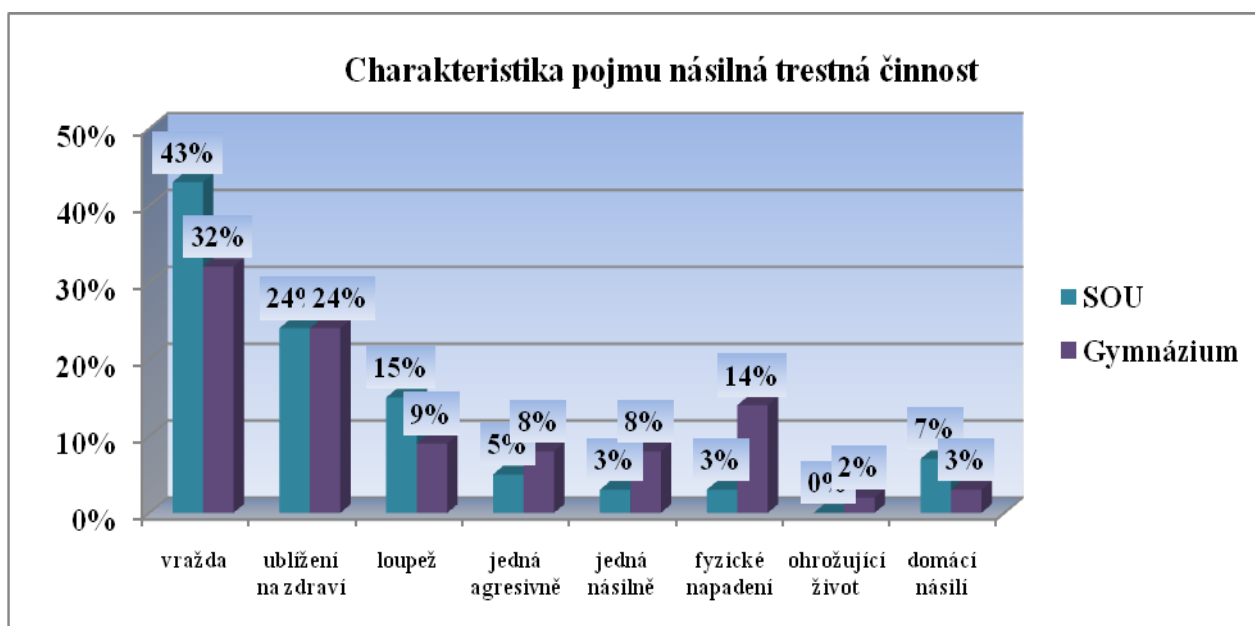

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Ve čtvrté otázce měli respondenti vlastními slovy charakterizovat, jaké trestné činy a jaké jednání si představují pod pojmem násilná trestná činnost. Graf 4 znázorňuje, že 38 respondentů (43%) z SOU a 35 (32%) z gymnázia zmínilo vraždu. 21 respondentů (24%) z SOU a 27 (24%) z gymnázia míní, že jde o ublížení na zdraví. 13 respondentů (15%) z SOU a 10 (9%) z gymnázia soudí, že do kategorie násilné trestné činnosti patří loupež. 4 respondenti (5%) z SOU a 9 respondentů (8%) z gymnázia se domnívá, že jde o agresivní jednání. 3 respondenti (3%) z SOU a 9 respondentů (8%) z gymnázia odpovědělo, že si pod tímto pojmem představují násilné jednání. Dle 3 respondentů (3%) z SOU a 16 (14%) z gymnázia jde o fyzické

napadení. 2 studenti (2%) z SOU se domnívají, že jde o jednání, která ohrožují život. 6 respondentů (7%) z SOU a 3 (3%) z gymnázia tvrdí, že jde o domácí násilí (Viz. Graf 4).

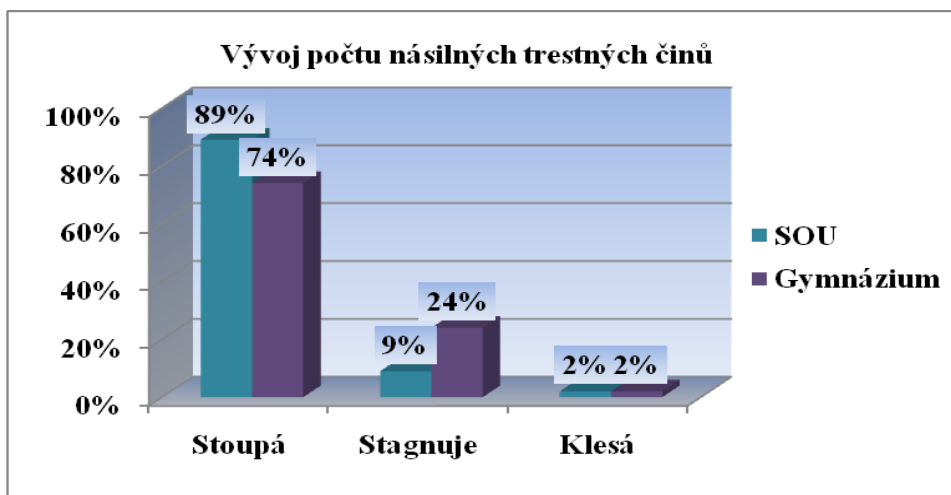
Graf 4: Vysvětlení pojmu násilná trestná činnost (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Při zjišťování názoru respondentů na vývoj počtu (nárůstu, stagnaci, poklesu) násilných trestných činů (otázka č. 5) bylo zjištěno, že 78 respondentů (89%) z SOU a 82 (74%) z gymnázia zastává názor, že jejich počet stoupá. 8 (9%) respondentů z SOU a 37 (24%) z gymnázia má ten názor, že jejich počet stagnuje. Pouze 2 respondenti (2%) z SOU a 2 (2%) z gymnázia si myslí, že jejich počet naopak klesá. Odpovědi jsou znázorněny v Grafu 5.

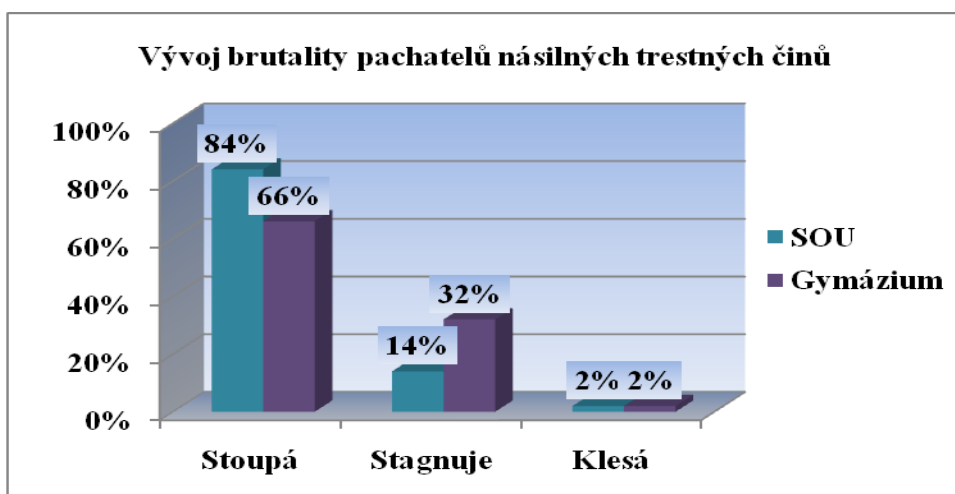
Graf 5: Názor respondentů na vývoj počtu násilných trestných činů (v %).

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 6 zjistila názor respondentů na vývoj brutality pachatelů násilných trestných činů. 74 respondentů (84%) z SOU a 73 (66%) z gymnázia si myslí, že jejich brutalita stoupá. 12 respondentů (14%) z SOU a 36 (32%) z gymnázia je toho názoru, že jejich brutalita stagnuje. Pouze 2 respondenti (2%) z SOU a 2 (2%) z gymnázia si myslí, že jejich brutalita naopak klesá. Odpovědi jsou vyhodnoceny v Grafu 6.

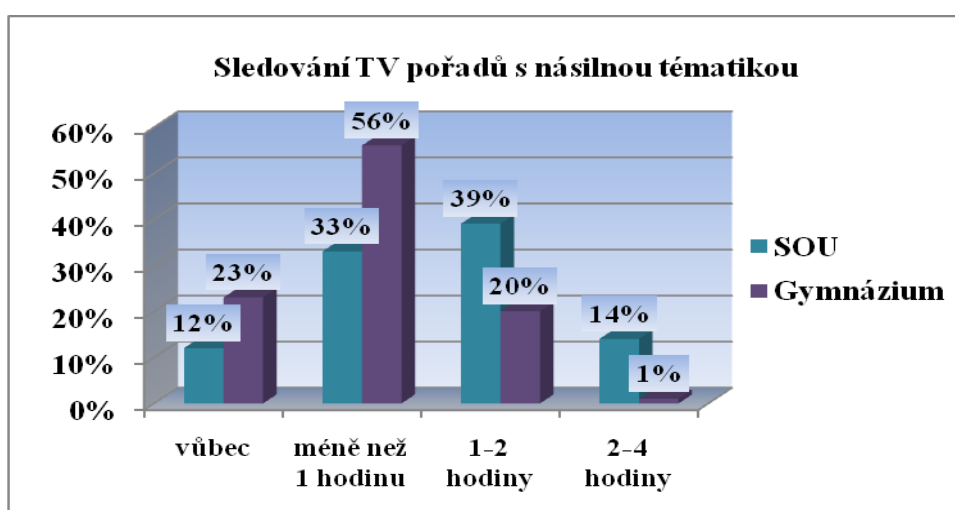
Graf 6: Názor respondentů na vývoj brutality pachatelů násilných trestných činů (v %).

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 7 zjišťovala, kolik hodin denně sledují respondenti televizní pořady s násilnou tematikou. Tyto pořady vůbec nesleduje 11 respondentů (12%) z SOU a 26 (23%) studujících gymnázium. Méně než 1 hodinu denně je sleduje 29 respondentů (33%) z SOU a 62 (56%) z gymnázia. 1 – 2 hodiny denně tyto pořady sleduje 34 respondentů (39%) z SOU a 22 (20%) z gymnázia. Poslední možnost, tedy 2 – 4 hodiny denně, označilo 12 respondentů (14%) z SOU a pouze 1 (1%) z gymnázia (Viz. Graf 7). 2 respondenti (6%) z SOU uvedli jiné údaje, které jsou vypsány v Tabulce 2.

Graf 7: Údaje o sledování televizních pořadů s násilnou tematikou (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka 2 znázorňuje, že 1 muž (3%) z SOU sleduje televizní pořady s násilnou tematikou 5 hodin denně a 1 muž (3%) z SOU je sleduje 7 hodin denně.

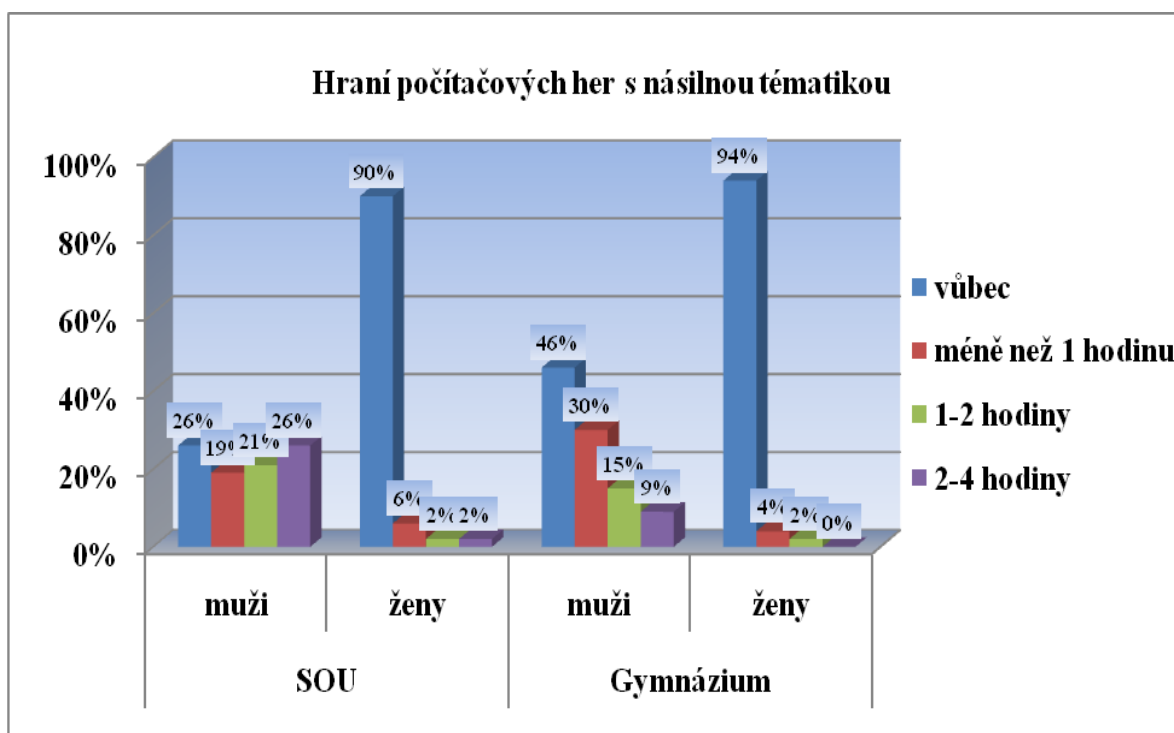
Tabulka 2: Údaje o sledování televizních pořadů s násilnou tematikou (kategorie jiná odpověď) (v %).

údaje o sledování TV pořadů	SOU		Gymnázium	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
5 hodin	3%	0%	0%	0%
7 hodin	3%	0%	0%	0%

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Otázka č. 8 zjišťovala, kolik hodin denně hrají respondenti počítačové hry s násilnou tematikou. Pro zajímavost a z důvodu rozdílů v odpovědích respondentů byl graf rozdělen dle pohlaví. Z SOU vůbec nehraje 10 mužů (26%) a 45 žen (90%). Z gymnázia takto odpovědělo 25 mužů (46%) a 54 žen (94%). Druhou možnost, méně než 1 hodinu denně, označilo 7 mužů (19%) a 3 ženy (6%) z SOU, na gymnáziu 16 mužů (30%) a 2 ženy (4%). Třetí odpověď, 1 – 2 hodiny denně, označilo 8 mužů (21%) a 1 žena (2%) z SOU a 8 mužů (15%) a 1 žena (2%) z gymnázia. 10 mužů (26%) a 1 žena (2%) z SOU tráví hraním her 2 – 4 hodiny denně, na stejnou otázku odpovědělo z gymnázia 5 mužů (9%) (Viz. Graf 8). 3 muži (8%) z SOU zvolili jiné odpovědi, které jsou vypsány v Tabulce 3.

Graf 8: Údaje o hraní počítačových her s násilnou tematikou (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka 3 znázorňuje, že 2 muži (5%) z SOU hrají počítačové hry s násilnou tematikou 6 hodin denně a 1 (3%) 7 hodin denně.

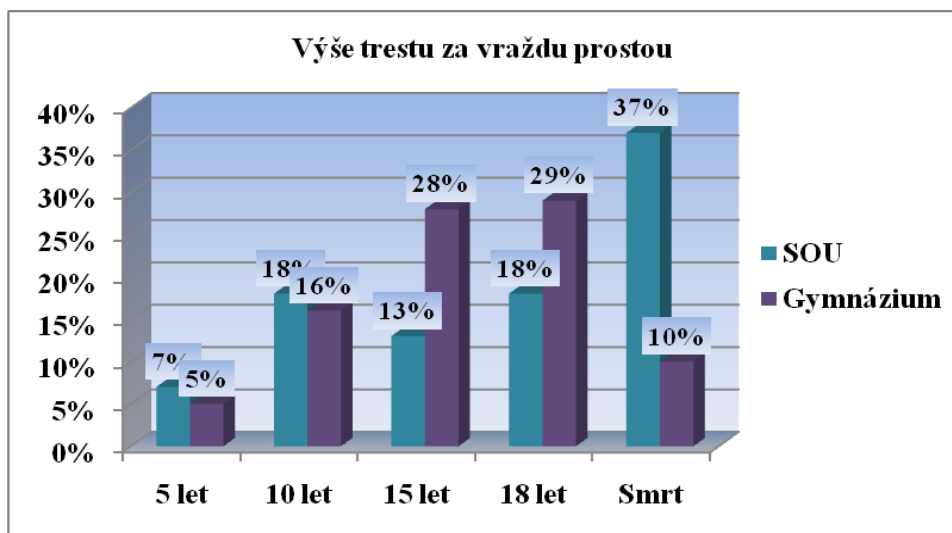
Tabulka 3: Údaje o hraní počítačových her s násilnou tematikou (kategorie jiná odpověď) (v %).

údaje o hraní PC her	SOU		Gymnázium	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
6 hodin	5%	0%	0%	0%
7 hodin	3%	0%	0%	0%

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Při zjišťování názoru respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu vraždy prosté (otázka č. 9), zvolilo nejvíce respondentů trest odnětí svobody na 18 let, ke kterému se přiklonilo 16 respondentů (18%) z SOU a 32 (29%) z gymnázia a trest smrti, který by uložilo 33 respondentů (37%) SOU a 11 (10%) z gymnázia. Početné zastoupení respondentů měl i trest odnětí svobody na 15 let, který by uložilo 11 respondentů (13%) z SOU a 31 gymnazistů (28%). 16 respondentů (18%) z SOU a 18 (16%) z gymnázia by uložilo trest odnětí svobody na 10 let. Nejméně respondentů by uložilo trest odnětí svobody na 5 let, 6 respondentů (7%) z SOU a 5 (5%) z gymnázia (Viz. Graf 9). 20 respondentů (19%) zvolilo jinou odpověď vypsanou v Tabulce 4.

Graf 9: Názor respondentů na výši trestu za spáchání vraždy prosté (v %).

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka 4 znázorňuje, že 6 respondentů (7%) SOU a 14 (12%) z gymnázia by za spáchání trestného činu vraždy prosté uložilo doživotní trest.

Tabulka 4: Názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu vraždy prosté (kategorie jiná odpověď) (v %).

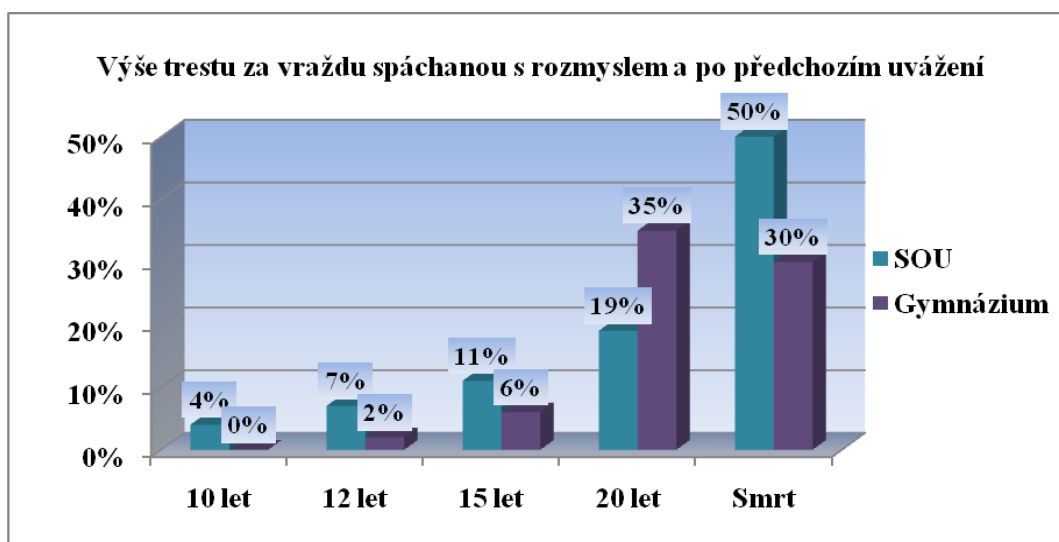
výše trestu za vraždu prostou	SOU	Gymnázium
doživotí	7%	12%

Zdroj: Vlastní výzkum

Při zjišťování názoru respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení, by nejvíce respondentů uložilo trest smrti – 44 respondentů (50%) z SOU a 33 (30%) z gymnázia. 17 respondentů (19%) SOU a 39 (35%) z gymnázia označilo trest odnětí svobody na 20 let. Trest odnětí svobody na 15 let by uložilo 10 respondentů (11%) z SOU a 7 (6%) z gymnázia. 6 respondentů (7%) z SOU a 2 respondenti (2%) z gymnázia se přiklonili k trestu odnětí svobody na 12 let. Trest odnětí svobody na 10 let označili pouze

3 respondenti (4%) z SOU (Viz Graf 10). 38 respondentů (36%) zvolilo jiné odpovědi, které jsou vypsány v Tabulce 5.

Graf 10: Názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení (v %).

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka 5 popisuje, že 8 respondentů (9%) SOU a 27 gymnázia (24%) by pachatele potrestalo doživotním trestem. 1 gymnazista (1%) zvolil trest odnětí svobody na 20 let, 1 (1%) trest odnětí svobody na 25 let a 1 (1%) trest odnětí svobody na 30 let.

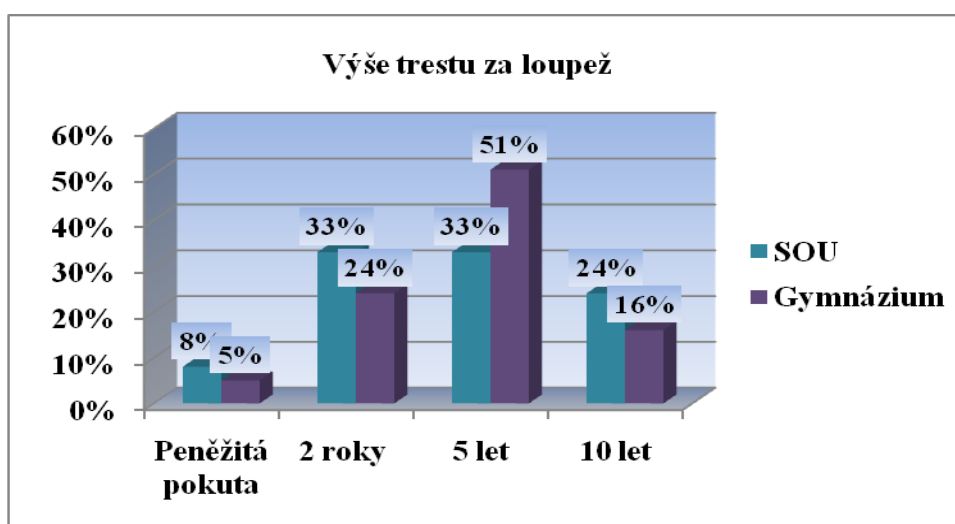
Tabulka 5: Názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení (kategorie jiná odpověď) (v %).

výše trestu za vraždu s rozmyslem a po předchozím uvážení	SOU	Gymnázium
doživotí	9%	24%
20 let	0%	1%
25 let	0%	1%
30 let	0%	1%

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 11 zjišťovala názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu loupeže. 7 respondentů (8%) z SOU a 5 (5%) z gymnázia se přiklonilo k peněžitému trestu. Trest odnětí svobody na 2 roky zvolilo 29 respondentů (33%) SOU a 27 (24%) z gymnázia. Další možnost, trest odnětí svobody na 5 let, by uložilo 29 respondentů (33%) z SOU a 57 (51%) z gymnázia. Poslední možností byl trest odnětí svobody na 10 let, k tomuto trestu se přiklonilo 21 respondentů (24%) SOU a 18 (16%) gymnázia (Viz. Graf 11). 6 respondentů (6%) zvolilo jiné odpovědi, které jsou popsány v Tabulce 6.

Graf 11: Názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu loupeže (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka 6 obsahuje možnosti jiných trestů, které by respondenti, dle jejich názoru, uložili za spáchání trestného činu loupeže. Z SOU by 1 respondent (1%) uložil trest odnětí svobody na 15 let a 1 (1%) trest odnětí svobody na 20 let. 4 respondenti (4%) gymnázia by pachatele potrestali 2 roky trestu odnětí svobody + pokutou.

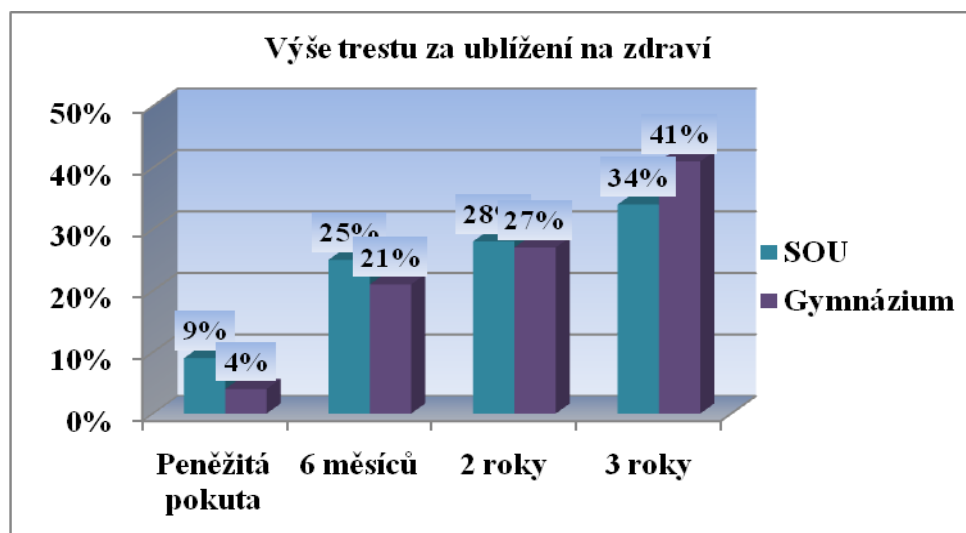
Tabulka 6: Názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu loupeže (kategorie jiná odpověď) (v %).

výše trestu za loupež	SOU	Gymnázium
2 roky + pokuta	0%	4%
15 let	1%	0%
20 let	1%	0%

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Otázka č. 12 se snažila zjistit názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu ublížení na zdraví. Peněžitý trest zvolilo 8 respondentů (9%) z SOU a 4 (4%) z gymnázia. 22 respondentů (25%) z SOU a 24 (21%) z gymnázia by uložilo trest odnětí svobody na 6 měsíců. Trest odnětí svobody na 2 roky zvolilo 24 respondentů (28%) z SOU a 30 (26%) z gymnázia. Pro poslední odpověď, trest odnětí svobody na 3 roky, se rozhodlo 30 respondentů (34%) SOU a 46 (41%) z gymnázia (Viz. Graf 12). 11 respondentů (11%) zvolilo jiné odpovědi, jež jsou popsány v Tabulce 7.

Graf 12: Názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu ublížení na zdraví (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka 7 obsahuje možnosti jiných trestů, které by studenti uložili za spáchání trestného činu ublížení na zdraví. 3 respondenti (3%) z gymnázia si myslí, že dostačujícím trestem je trest odnětí svobody na 2 roky + zaplatit léčebné výlohy poškozenému. Trest odnětí svobody na 5 let by uložili 3 respondenti (3%) z SOU a 4 (4%) z gymnázia. 1 respondent (1%) z SOU by uložil trest odnětí svobody na 7 let.

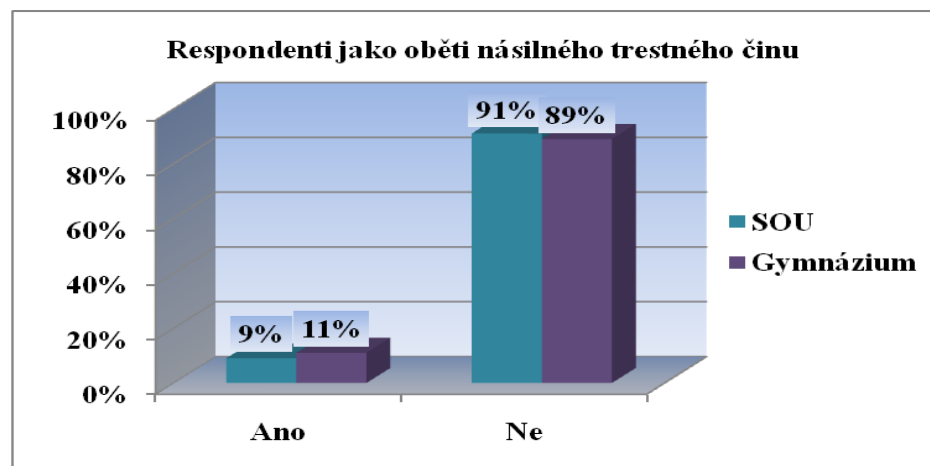
Tabulka 7: Názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu ublížení na zdraví (kategorie jiná odpověď) (v %).

výše trestu za ublížení na zdraví	SOU	Gymnázium
2 roky + léčebné výlohy	0%	3%
5 let	3%	4%
7 let	1%	0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zda se respondenti stali obětmi násilného trestného činu, zjišťovala otázka č. 13. Na SOU se 8 respondentů (9%) a na gymnáziu 12 (11%) stalo obětmi násilného trestného činu (Viz Graf 13). V tabulce 8 jsou popsány trestné činy, jichž byli respondenti obětmi.

Graf 13: Respondenti jako obětmi násilného trestného činu (v %).

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka 8 popisuje, jakých násilných trestných činů se respondenti stali obětí. Z SOU se 2 muži (5%) stali obětí fyzického napadení a 3 mužům (8%) bylo ublíženo na zdraví, 1 žena (2%) byla fyzicky napadena a 2 (4%) se někdo pokusil znásilnit. Na gymnáziu byli 3 muži (6%) oloupeni a 4 (7%) fyzicky napadeni, 4 ženy (7%) byly v domě, kde někdo loupil a 1 žena (2%) byla znásilněna.

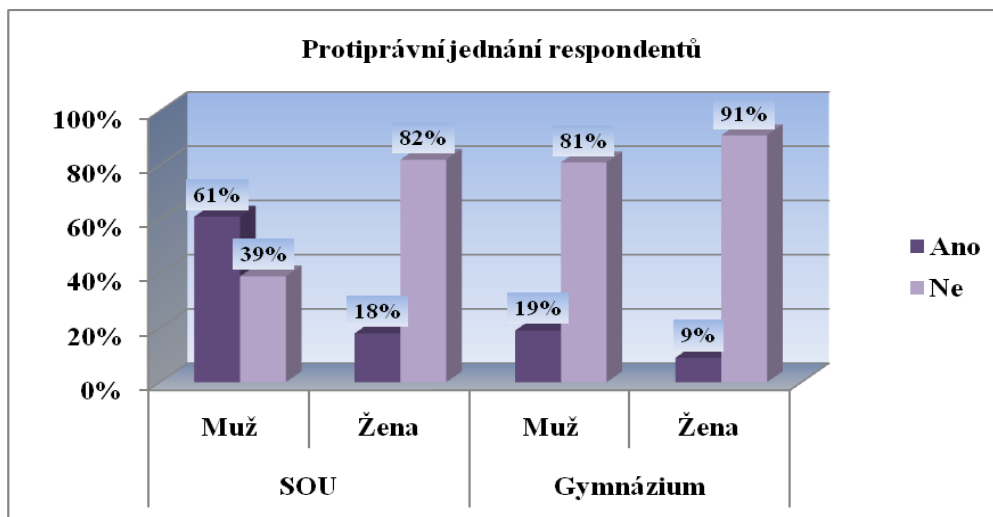
Tabulka 8: Respondenti, kteří odpověděli ano, se stali oběťmi těchto násilných trestných činů (v %), v Tabulce 8 je zohledněno pohlaví respondentů.

respondenti jako oběti	SOU		Gymnázium	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
loupež	0%	0%	6%	0%
loupež v domě	0%	0%	0%	7%
fyzické napadení	5%	2%	7%	0%
ublížení na zdraví	8%	0%	0%	0%
pokus o znásilnění	0%	4%	0%	0%
znásilnění	0%	0%	0%	2%

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Odpovědí na otázku č. 14 měli respondenti sdělit, zda se ve svém životě dopustili přestupku, provinění nebo trestného činu. Pro zajímavost je zohledněno i pohlaví respondentů. 22 mužů (61%), 9 žen (18%) z SOU, 10 mužů (19%) a 5 žen (9%) odpovědělo kladně. 15 mužů (39%), 41 žen (82%) z SOU, 44 mužů (81%) a 52 žen (91%) z gymnázia ve svém životě nic nespáchali (Viz. Graf 14). Tabulka 9 popisuje, jakých přestupků, provinění nebo trestných činů se respondenti dopustili.

Graf 14: Spáchání přestupku, provinění, trestného činu v dosavadním životě respondentů (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka 9 popisuje přestupky, provinění a trestné činy, které respondenti spáchali. Z SOU se 8 mužů dopustilo (21%) krádeže, 5 (13%) výtržnictví, 4 (11%) vloupání, 5 (13%) obchodování s drogami a 1 (3%) vydírání. 3 ženy (6%) se dopustily krádeže, 3 (6%) výtržnictví, 1 (2%) rušení nočního klidu a 2 (4%) fyzického napadení.

Z gymnázia se dopustili 3 muži (6%) krádeže, 4 (7%) řídili motorové vozidlo pod vlivem alkoholu, 3 (6%) u sebe drželi omamné a psychotropní látky. 3 ženy (5%) se dopustily krádeže a 2 (4%) pěstovaly marihuanu.

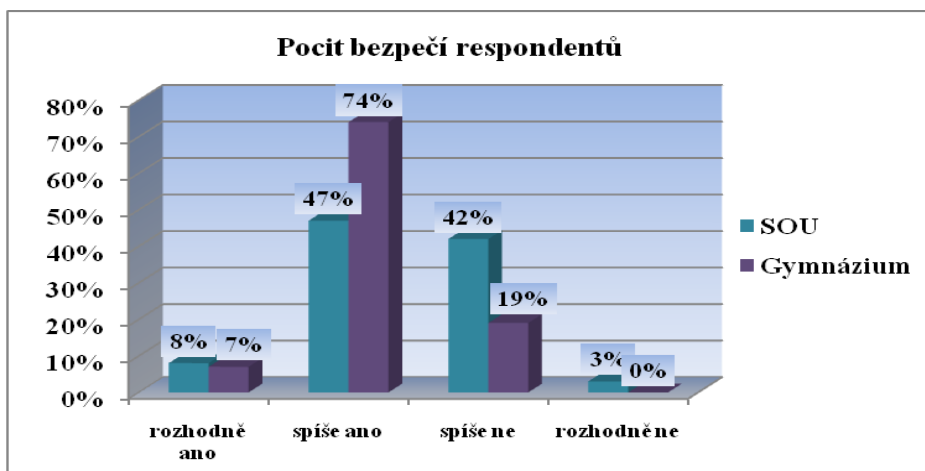
Tabulka 9: Respondenti, kteří odpověděli ano, spáchali tyto přestupky, provinění, trestné činy (v %).

přestupky, zavinění, trestné činy respondentů	SOU		Gymnázium	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
krádež	21%	6%	6%	5%
výtržnictví	13%	6%	0%	0%
vloupání	11%	0%	0%	0%
obchodování s drogami	13%	0%	0%	0%
vydírání	3%	0%	0%	0%
rušení nočního klidu	0%	2%	0%	0%
fyzické napadení	0%	4%	0%	0%
alkohol za volantem	0%	0%	7%	0%
držení omamných a psychotropních látek	0%	0%	6%	0%
pěstování marihuany	0%	0%	0%	4%

Zdroj: *Vlastní výzkum*

V otázce č. 15 byli respondenti požádáni o názor, zda se v místě svého bydliště cítí bezpečně. 7 respondentů (8%) z SOU a 8 (7%) z gymnázia se rozhodně cítí bezpečně. Spíše bezpečně se cítí 41 respondentů (47%) z SOU a 82 (74%) z gymnázia. 37 respondentů (42%) z SOU a 21 (19%) z gymnázia se spíše necítí bezpečně. Pouze 3 respondenti (3%) z SOU uvedli, že se rozhodně necítí bezpečně. Graf 15 znázorňuje odpovědi respondentů.

Graf 15: Názor respondentů na pocit bezpečí v místě bydliště (v %).

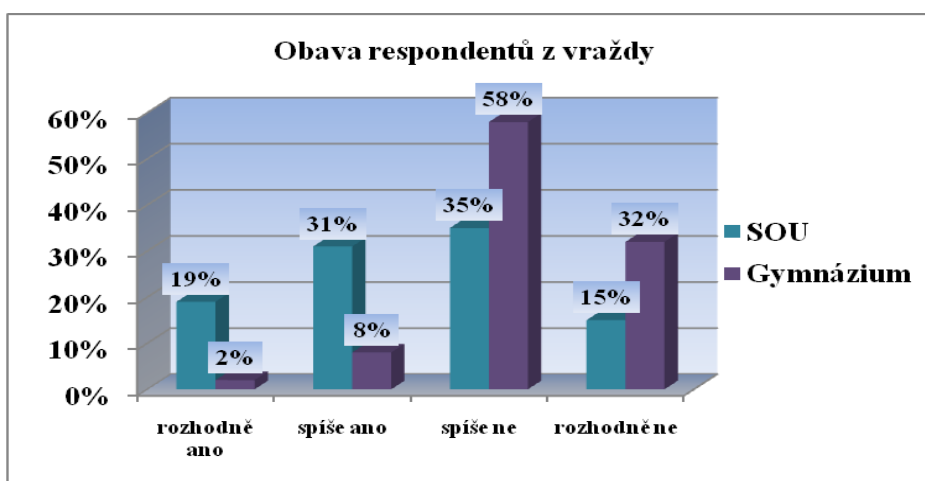

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Otázka č. 16 zjišťovala názor respondentů na obavy z trestného činu vraždy, loupeže a ublížení na zdraví.

V případě vraždy má 17 respondentů (19%) z SOU a 2 (2%) z gymnázia rozhodně obavu. Spíše se obává 27 respondentů (31%) z SOU a 9 (8%) z gymnázia. 31 respondentů (35%) z SOU a 64 (58%) z gymnázia spíše obavy nemá. 13 respondentů (15%) z SOU a 36 (32%) z gymnázia uvedlo, že se rozhodně neobávají (Viz. Graf 16).

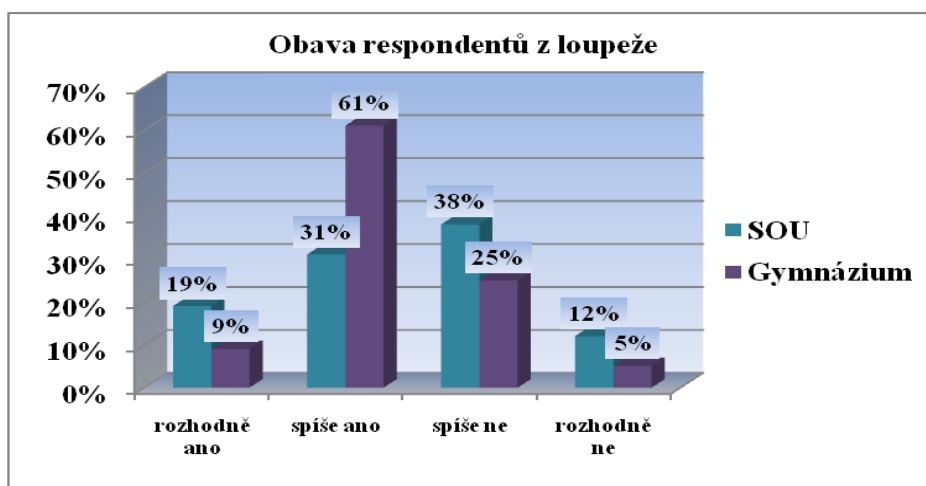
Graf 16: Obava respondentů z trestného činu vraždy (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

V případě trestného činu loupeže má 17 respondentů (19%) z SOU a 10 (9%) z gymnázia rozhodně obavu. Spíše se obává 27 respondentů (31%) z SOU a 68 (61%) z gymnázia. 33 respondentů (38%) z SOU a 28 (25%) z gymnázia spíše obavy nemá. 11 respondentů (12%) z SOU a 5 (5%) z gymnázia uvedlo, že se rozhodně neobávají (Viz. Graf 17).

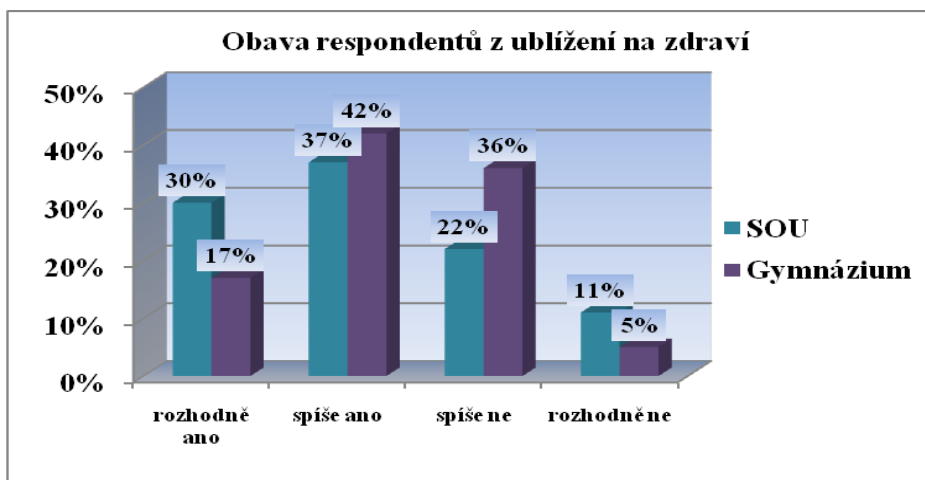
Graf 17: Obava respondentů z trestného činu loupeže (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

V případě obavy z trestného činu ublížení na zdraví má 26 respondentů (30%) z SOU a 19 (17%) z gymnázia rozhodně obavu. Spíše se obává 33 respondentů (37%) z SOU a 47 (42%) z gymnázia. 19 respondentů (22%) z SOU a 40 (36%) z gymnázia spíše obavy nemá. 10 respondentů (11%) z SOU a 5 (5%) z gymnázia uvedlo, že se rozhodně neobávají (Viz. Graf 18).

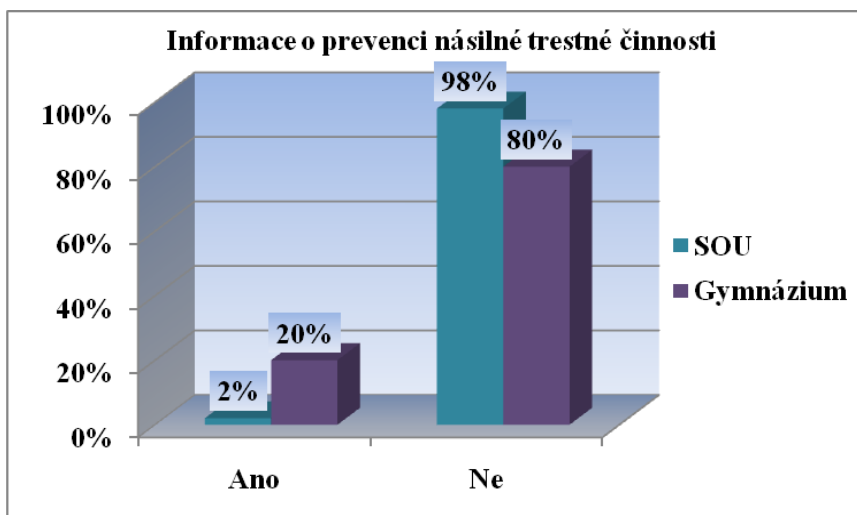
Graf 18: Obava respondentů z trestného činu ublížení na zdraví (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Odpovědi na otázku č. 17 měli respondenti sdělit, zda vědí o preventivních opatřeních ke snížení násilné kriminality ve městě, kde žijí. 2 respondenti (2%) z SOU a 22 (20%) z gymnázia vědí o některém z preventivních opatření. Bohužel 86 respondentů (98%) z SOU a 89 (80%) z gymnázia o žádném neví (Viz. Graf 19). Tabulka 10 popisuje, o jakých preventivních opatřeních respondenti vědí.

Graf 19: Informace respondentů o preventivních opatřeních (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka 10 popisuje preventivní opatření, která respondenti zmínili. 1 respondent (1%) z SOU a 11 (10%) z gymnázia zmínilo kamerový systém. 1 respondent (1%) z SOU a 6 respondentů (5%) z gymnázia zmínilo policejní hlídky. 2 respondenti (2%) z gymnázia zmínili přednášky a 3 (3%) nízkoprahové kluby pro mládež.

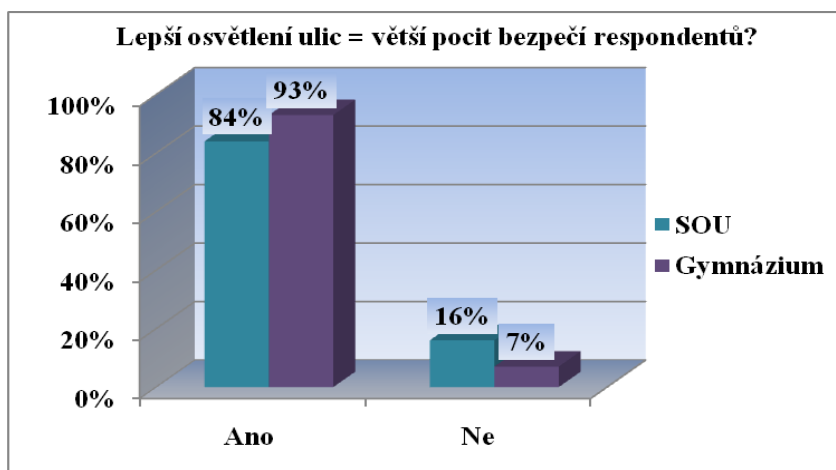
Tabulka 10: Preventivní opatření dle odpovědí respondentů (v %).

preventivní opatření	SOU	Gymnázium
kamery	1%	10%
policejní hlídky	1%	5%
přednášky	0%	2%
nízkoprahové kluby	0%	3%

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Poslední otázka zjišťovala názor respondentů, zda preventivní opatření zvyšují jejich pocit bezpečí. Graf 20 znázorňuje, zda osvětlení na ulici zvyšuje pocit bezpečí respondentů. 74 respondentů (84%) z SOU a 103 (93%) z gymnázia odpovědělo, že ano. Větší pocit bezpečí nemá 14 respondentů (16%) z SOU a 8 (7%) z gymnázia.

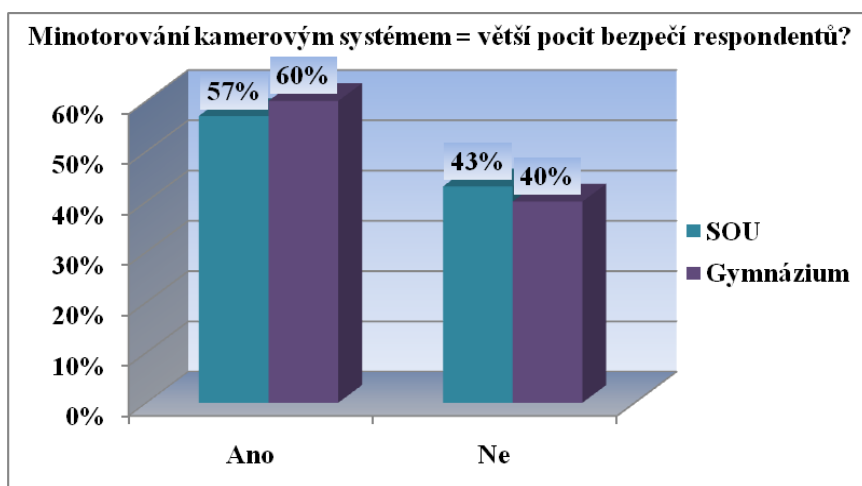
Graf 20: Větší pocit bezpečí respondentů v souvislosti s osvětlením na ulici (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Graf 21 znázorňuje, zda monitorování veřejných prostor kamerovým systémem zvyšuje pocit bezpečí respondentů. 50 respondentů (57%) z SOU a 67 (60%) z gymnázia odpovědělo, že ano. Odpověď zápornou zvolilo 38 respondentů (43%) SOU a 44 (40%) respondentů z gymnázia.

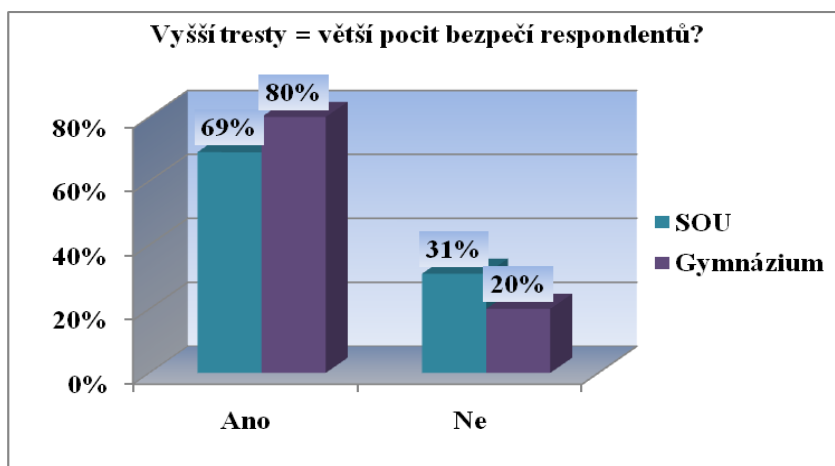
Graf 21: Větší pocit bezpečí respondentů v souvislosti s monitorováním veřejných prostor kamerovým systémem (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Graf 22 znázorňuje, zda ukládání vyšších trestů za násilné trestné činy zvyšuje pocit bezpečí respondentů. Bezpečněji se cítí 61 respondentů (69%) z SOU a 89 (80%) z gymnázia. Záporně odpovědělo 27 respondentů (31%) z SOU a 22 (20%) z gymnázia.

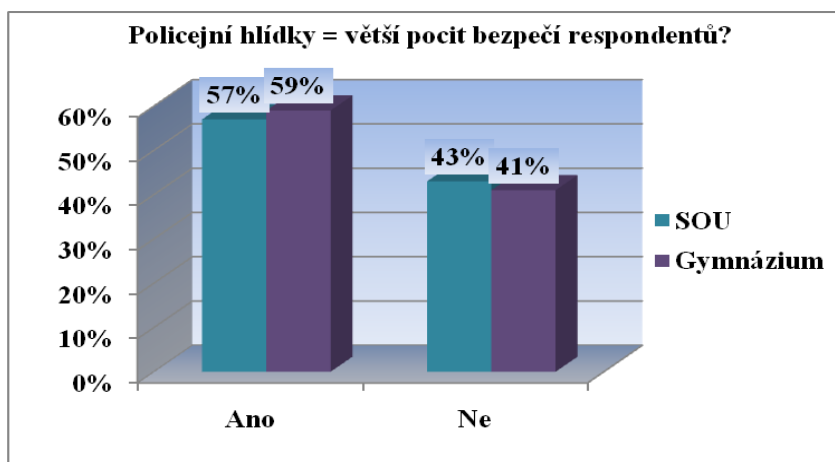
Graf 22: Větší pocit bezpečí respondentů v souvislosti s vyššími tresty za násilné trestné činy (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Graf 23 znázorňuje, zda posílení policejních hlídek v ulicích zvyšuje pocit bezpečí respondentů. 50 respondentů (57%) z SOU a 65 (59%) z gymnázia se cítí bezpečněji. Bezpečněji se necítí 38 respondentů (43%) z SOU a 46 (41%) z gymnázia.

Graf 23: Větší pocit bezpečí respondentů v souvislosti s policejními hlídkami v ulicích (v %).

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka 11 je zaměřena na názor 34 respondentů (17% všech respondentů), kteří sledují televizní pořady a hrají hry s násilnou tematikou 2 – 4 hodiny denně a více, na oblast represe a pocitu bezpečí. V tabulce jsou zahrnuty všechny tresty, které respondenti uvedli. Budou popsány pouze nejčastější odpovědi. Nejvíce respondentů by za vraždu prostou uložilo trest smrti – 12 respondentů (35%), 9 respondentů (26%) by uložilo trest odnětí svobody na 15 let a 7 respondentů (21%) by se přiklonilo k trestu odnětí svobody na 10 let. Za vraždu s rozmyslem a po předchozím uvážení by 17 respondentů (50%) zvolilo trest smrti a 10 respondentů (29%) by uložilo trest odnětí svobody na 20 let. U trestného činu loupeže by 13 respondentů (38%) uložilo trest odnětí svobody na 2 roky a 12 respondentů (35%) trest odnětí svobody na 5 let. U trestného činu ublížení na zdraví preferuje 17 respondentů (50%) trest odnětí svobody na 3 roky a 10 respondentů (29%) trest odnětí svobody na 2 roky. Celkem 22 respondentů (65%) se ve městě, kde žijí, necítí bezpečně. Pro lepší orientaci jsou data zanesena v Tabulce 11.

Tabulka 11: Názor respondentů sledujících TV pořady a hrajících PC hry s násilnou tematikou 2 – 4 hodiny denně a více na oblast represe a pocitu bezpečí (v %).

trestný čin	uložený trest	počet respondentů
vražda prostá	5let	3%
	10 let	21%
	15 let	26%
	18 let	12%
	trest smrti	35%
	doživotí	3%
vražda s rozmyslem a po předchozím uvážení	10let	6%
	15 let	12%
	20 let	29%
	trest smrti	50%
	25 let	3%
loupež	2 roky	38%
	5 let	35%
	10 let	24%
	20 let	3%
ublížení na zdraví	6 měsíců	18%
	2 roky	29%
	3 roky	50%
	7 let	3%
pocit bezpečí	odpovědi	počet respondentů
	rozhodně ano	1%
	spíše ano	32%
	spíše ne	44%
	rozhodně ne	21%

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka 12 popisuje názor 20 obětí (10% všech respondentů) na oblast represe a pocitu bezpečí. V tabulce jsou zahrnuty všechny tresty, které respondenti uvedli. Budou popsány pouze nejčastější odpovědi. Nejvíce respondentů by za vraždu prostou uložilo trest odnětí svobody na 18 let – 6 respondentů (30%). Trest odnětí svobody na 15 let by uložili 4 respondenti (20%) a trest smrti také 4 respondenti (20%). Za vraždu s rozmyslem a po předchozím uvážení by 8 respondentů (40%) zvolilo trest odnětí svobody na 20 let a 7 respondentů (35%) by uložilo doživotní trest. U trestného činu loupeže by 7 respondentů (35%) uložilo trest odnětí svobody na 10 let a 6 respondentů (30%) trest odnětí svobody na 5 let. U trestného činu ublížení na zdraví preferuje 11 respondentů (55%) trest odnětí svobody na 3 roky a 7 respondentů (35%) trest odnětí svobody na 2 roky. Celkem 12 respondentů (60%) se ve městě, kde žijí, necítí bezpečně. Pro lepší orientaci jsou data zanesena v Tabulce 12.

Tabulka 12: Názor obětí na oblast represe a pocitu bezpečí (v %).

trestný čin	uložený trest	počet respondentů
vražda prostá	5let	15%
	10 let	10%
	15 let	20%
	18 let	30%
	trest smrti	20%
	doživotí	5%
vražda s rozmyslem a po předchozím uvážení	15 let	5%
	20 let	40%
	trest smrti	15%
	30 let	5%
	doživotí	35%
loupež	peněžitý trest	20%
	2 roky	15%
	5 let	30%
	10 let	35%
ublížení na zdraví	peněžitý trest	10%
	2 roky	35%
	3 roky	55%
pocit bezpečí	odpovědi	počet respondentů
	spíše ano	40%
	spíše ne	50%
	rozhodně ne	10%

Zdroj: *Vlastní výzkum*

5 DISKUZE

Cílem této práce je zjistit názory mladistvých studentů středních škol na oblast týkající se problematiky násilné trestné činnosti, její represe a prevence a zároveň zjistit jejich obavy z těchto trestných činů.

Výsledky praktické části byly získány metodou kvantitativního výzkumu provedenou prostřednictvím anonymního dotazníku. Na SOU a gymnázium bylo rozdáno celkem 250 dotazníků s návratností 100%. Do výzkumu bylo zařazeno 199 dotazníků, 51 dotazníků bylo vyřazeno z důvodu nedostatečného vyplnění (Viz. Příloha 6). Poměr mezi studenty SOU a gymnázia činí tedy 44% : 56%. Struktura respondentů dle pohlaví je poměrně vyrovnaná. Na obou typech škol měly převahu ženy nad muži. Výzkumu se zúčastnilo 57% žen z SOU a 51% z gymnázia, 43% mužů z SOU a 49% z gymnázia. Poslední identifikační otázkou byl zjištěn věk respondentů. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že na SOU byly věkově nejpočetněji zastoupeny skupiny šestnáctiletých (24%), sedmnáctiletých (25%) a osmnáctiletých (27%) respondentů. Pouze 13% bylo ve věku 15 let a 11% ve věku 19 let. Nízký podíl devatenáctiletých je zřejmě dán kratší dobou studia na SOU. Na gymnáziu bylo nejvíce patnáctiletých (23%), šestnáctiletých (23%) a sedmnáctiletých (22%) respondentů. Ve věku 18 let bylo pouze 14% a ve věku 19 let 18% respondentů.

Další otázkou bylo zjištěno, jaké jednání a jaké trestné činy si respondenti představují pod pojmem násilná trestná činnost. Většina respondentů SOU zmiňovala pouze trestné činy, jako je vražda (43%), loupež (15%) a ublížení na zdraví (24%). Jak ale pachatel může jednat, popsala přibližně 1/5 respondentů z SOU. Studenti gymnázia zmínili trestné činy vraždy (32%), loupeže (9%) a ublížení na zdraví (15%), ale zároveň větší počet respondentů gymnázia než SOU odpovědělo, že jde o jednání agresivní, násilné, ohrožující život. Je zajímavé, že respondenti obou typů škol si pod tímto pojmem představují domácí násilí. Těmito odpověďmi respondenti dokázali, že mají, dle mého názoru, velmi dobrý přehled, které trestné činy a jaké jednání násilná trestná činnost zahrnuje. Jak uvádí Netík (33), v souvislosti s pojmem násilná trestná činnost je nutné neopomenout i související pojmy, jako je agrese, agresivita, násilí apod., jež

respondenti také zmínili.

Následující 5. otázka slouží k posouzení hypotézy č. 1: Více než 60% všech respondentů uvede, že počet násilných trestných činů klesá. V období od roku 2007 – 2009 počet násilných trestných činů klesá. Důkazem jsou data ze Statistických přehledů kriminality (38). V roce 2008 klesl počet násilných trestných činů o 1676 případů v porovnání s rokem 2007. V roce 2009 to bylo o 988 případů méně než rok předešlý, tedy v roce 2008 (38). Tato data nekorrespondují s odpověďmi respondentů, kdy nejčastější odpovědí bylo, že tento počet stoupá (89% respondentů z SOU a 74% z gymnázia). Dle Vinopala (51) je velmi pravděpodobné, že na utváření tohoto pokřiveného pohledu má vliv obraz, který vytváří masmédiá. Každodenně je možné zde postřehnout reportáž o spáchání některého násilného trestného činu. Pouze 2% respondentů z SOU a 2% z gymnázia odpovědělo dle pravdivého vývoje, tedy že jejich počet klesá (Graf 5). Z tohoto vyplývá, že hypotéza č. 1 byla vyvrácena.

Hypotéza č. 2 byla vyhodnocena na základě otázky č. 6 (Graf 6). Více než 70% všech respondentů uvede, že brutalita pachatelů násilných trestných činů stoupá. Kučera a Kučera ml. (19) uvádí, že veřejnost má obavy ze společenské nebezpečnosti násilí v jednání pachatelů a že stále roste jak brutalita, tak i surovost a krutost násilného chování. Velké procento dotazovaných, 84% z SOU a 66% z gymnázia, odpovědělo, že brutalita pachatelů stoupá. Hypotéza č. 2 byla potvrzena. 147 studentů z obou typů škol, z celkového počtu 199 respondentů, což činí 74%, odpovědělo, že brutalita pachatelů násilných trestných činů stoupá.

Otázka č. 7 podala údaje, kolik hodin denně sledují respondenti televizní pořady s násilnou tematikou. Vůbec nebo méně než 1 hodinu tyto pořady sleduje více respondentů gymnázia než SOU (23% : 12% a 56% : 33%). Další dvě odpovědi, 1 – 2 hodiny a 2 – 4 hodiny, zvolilo více respondentů SOU než gymnázia (39% : 20% a 14% : 1%). 3% respondentů z SOU napsalo odpověď 5 hodin a 3% 7 hodin.

Otázka č. 8 se snažila znázornit, kolik hodin denně hrají respondenti počítačové hry s násilnou tematikou. Odpovědi respondentů se lišily dle pohlaví. Tento rozdíl byl velmi markantní na SOU. Většina žen z SOU i z gymnázia tyto hry vůbec nehraje (90% : 94%). Jejich další odpovědi jsou také velmi totožné. Méně než 1 hodinu

označilo 6% žen z SOU a 4% z gymnázia, 1–2 hodiny 2% žen z obou typů škol a 2 – 4 hodiny označily pouze 2% žen z SOU. Odpovědi mužů z SOU jsou u všech 4 odpovědí totožné (26% : 19% : 21% : 26%). U mužů z gymnázia nehraje 46%, méně než 1 hodinu hraje 30%, 1 – 2 hodiny 15% a 2 – 4 hodiny 9%. Byly zmíněny i jiné odpovědi. 5% respondentů (mužů) z SOU hraje počítačové hry s násilnou tematikou 6 hodin denně a 3% 7 hodin denně.

Z těchto dvou otázek, týkajících se násilí v médiích a v počítačových hrách, vyplývá, že odpovědi (mužů) respondentů z SOU jsou velmi znepokojující. Právě skupina těchto mužů může být riziková. Pokorná a Zlámal (37) konstatují, že násilí obsažené v televizních pořadech ovlivňuje děti především mezi 8. – 12. rokem. Právě děti, které si v tomto období přivlastní násilí jako normu, se postupně stávají necitlivými. Posune se jejich emoční vnímání. V některých případech může dojít až k jakési zálibě v násilí, uvádí Mühlparch (30). Dle Pokorné a Zlámala (37) jsou velmi nebezpečné i hry s násilnou tematikou. Pro jedince, kteří jsou citově nestabilní a náchylní k závislostem a ti, kteří dávají přednost agresivnímu řešení problémů, jsou tyto hry velmi nebezpečné. U těchto jedinců může dojít ke změně vztahu k druhým lidem, mají narušené vnímání morálních a lidských hodnot (37). Pokud si tito muži přivlastnili násilí jako normu, může tento fakt korespondovat s tvrzením Zapletala (56), že násilnou trestnou činnost páchají více muži než ženy a osoby s nižším vzděláním. Domnívám se, že je potřeba apelovat na rodiče, aby se snažili eliminovat přístup dětí k televizi, filmům a videohrám obsahující násilí.

Otázky č. 9 a 10 posloužily k vyhodnocení hypotézy č. 3: Více studentů SOU než studentů gymnázia by u vraždy prosté i vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení uložilo trest smrti. Byla jsem velmi překvapena výsledky, které z výzkumu vyplynuly. V případě vraždy prosté by trest smrti uložilo 37% respondentů z SOU a 10% z gymnázia (Graf 9), v případě vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení by se k tomuto trestu přiklonilo 50% dotazovaných z SOU a 30% z gymnázia (Graf 10). Je tedy zjevné, že hypotéza č. 3 byla potvrzena. Jde o velmi vysoká procenta. Domnívám se, že mladiství studenti nemají informace o tom, proč by se trest smrti neměl uplatňovat. Hála (10) uvádí, že ve Spojených státech amerických, kde je trest smrti

zákonný, došlo k justičním omylům a tento odstrašující trest nesnižuje počet trestných činů, za které je ukládán. Studenti gymnázia více preferovali, u vraždy prosté i s rozmyslem a po předchozím uvážení, tresty odnětí svobody a trest doživotní.

Otázka č. 11 zjišťovala názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu loupeže. Jelínek (13) popisuje loupež jako trestný čin, kdy pachatel usiluje o získání cizí věci násilím či pohrůzkou bezprostředního násilí. Pohrůžka bezprostředního násilí je takové násilí, které má být vykonáno ihned, pokud se napadený nepodrobí útočnickově vůli. Vlastník nebo někdo jiný, kdo má věc ve své moci, který se postaví i náhodně do cesty útočnicka, se může stát napadenou osobou. Za tento trestný čin není ukládán peněžitý trest (58). I přesto jej někteří respondenti zvolili (8% respondentů z SOU, 5% z gymnázia). Nejčastější odpovědí byl trest odnětí svobody na 5 let, který by uložilo 33% respondentů z SOU a 51% z gymnázia.

Otázka č. 12 zjišťovala názor respondentů na výši trestu za spáchání trestného činu ublížení na zdraví. Žatecká (62) popisuje, že ublížení na zdraví je stav, kdy jsou porušeny normální tělesné nebo psychické funkce. Ty znesnadňují a mají vliv na obvyklé činnosti a obvyklý způsob života. Tento stav vyžaduje zdravotní ošetření, i když nezanechá trvalé následky. Musí negativně ovlivňovat pracovní schopnost – dle judikatury jde o dobu asi sedmi pracovních dní. Myslím si, že respondenti neumí posoudit, jak závažně následky mohou být oběti způsobeny. Odpovědi respondentů na tuto otázku (v %) se u obou typů škol nijak radikálně nelišily.

Další otázkou jsem chtěla zjistit, kolik respondentů se stalo obětí násilného trestného činu a o jaké trestné činy šlo. 9% respondentů z SOU a 11% z gymnázia se stalo obětí násilného trestného činu. U obětí bylo zohledněno i pohlaví respondentů. Z SOU se 5% mužů stalo obětí fyzického napadení a 8% mužů bylo ublíženo na zdraví, 2% žen byla fyzicky napadena a 4% se někdo pokusil znásilnit. Na gymnázium bylo 6% mužů oloupeno a 7% fyzicky napadeno, 7% žen bylo v domě, kde někdo loupil a 2% žen byla znásilněna. Trestné činy znásilnění a pokus o znásilnění nejsou řazeny do skupiny násilných trestných činů. Dle mého názoru je respondentky zmínily z toho důvodu, že se k nim pachatelé chovali násilně, popř. byla použita pohrůžka bezprostředního násilí (58). S násilnými trestnými činy se mnoho respondentů

nesetkalo. Dle mého mínění je to dáno faktem, že násilná kriminalita zaujímá pouze 5,1% z celkové kriminality (25).

Otázka č. 14 zjišťovala, zda se respondenti v dosavadním životě dopustili přestupku, provinění, trestného činu. 61% mužů, 18% žen z SOU, 19% mužů a 9% žen z gymnázia odpovědělo kladně. Nejvíce skutků násilné povahy spáchali respondenti (muži) z SOU (výtržnictví 13% respondentů, vloupání 11%, vydírání 3%). Domnívám se, že tato skutečnost může korespondovat se sledováním pořadů nebo s hraním her s násilnou tematikou, kdy grafy 7 a 8 vypovídají, že hlavně muži z SOU takto tráví svůj čas. I ženy z SOU se dopustily skutků násilné povahy (výtržnictví 6% respondentek, fyzické napadení 4%).

Otázka č. 15 byla zaměřena na pocit bezpečí respondentů ve svém bydlišti. Respondenti nejvíce odpovídali, že se spíše cítí bezpečně (47% z SOU a 74% z gymnázia). Tento pocit bezpečí může korespondovat s preventivními opatřeními, která jsou realizována městy. Zda je tomu tak, je uvedeno níže, u otázek týkajících se preventivních opatření. Vysoké procento respondentů, 42% z SOU a 19% z gymnázia, se spíše necítí bezpečně. 8% respondentů z SOU a 7% z gymnázia se rozhodně cítí bezpečně. Pouze 3 % studentů z SOU uvedlo, že se rozhodně necítí bezpečně. Výzkum realizovaný v Jihočeském kraji zjistil, že 40% respondentů žijících v regionu Prachatice se v místě svého bydliště cítí naprosto bezpečně a 51% se cítí většinou bezpečně. Pouze 6% respondentů odpovědělo, že se většinou necítí bezpečně a 2% se nikdy necítí bezpečně (39).

Otázka č. 16 (Grafy 16 – 18) byla zaměřena na obavy respondentů z trestných činů vraždy, loupeže a ublížení na zdraví.

V případě vraždy odpovědělo nejvíce respondentů spíše ne – 35% z SOU a 58% z gymnázia. Obavy rozhodně nemá 15% respondentů z SOU a 32% z gymnázia. Spíše se obává 31% dotazovaných z SOU a 8% z gymnázia. Nejméně respondentů se rozhodně obává, jde o 19% respondentů z SOU a 2% z gymnázia. Je zajímavé, že větší procento studentů z SOU rozhodně má nebo spíše má obavy z vraždy a naopak gymnazisté se spíše nebo rozhodně neobávají.

Ohledně trestného činu loupeže označilo nejvíce respondentů, že se tohoto

trestného činu spíše obávají – 31% z SOU a 61% z gymnázia. 38% respondentů z SOU a 25% z gymnázia zvolilo druhou nejčastější odpověď, že obavy spíše nemají. 19% respondentů z SOU a 9% z gymnázia obavu rozhodně má. 12% studentů z SOU a 5% z gymnázia uvedlo, že se rozhodně neobá. Větší procento respondentů z gymnázia se rozhodně nebo spíše obávají. 50% respondentů z SOU se rozhodně nebo spíše obává a 50% se rozhodně nebo spíše neobává.

Nejčastější odpovědí, v případě obav z trestného činu ublížení na zdraví, byla spíše ano – 37% respondentů z SOU a 42% z gymnázia. 22% respondentů z SOU a 36% z gymnázia spíše obavy nemá. Obavy rozhodně má 30% respondentů z SOU a 17% z gymnázia, kdy tato odpověď byla třetí nejčastější. 11% studentů z SOU a 5% z gymnázia uvedlo, že se rozhodně neobávají. V případě tohoto trestného činu se rozhodně nebo spíše obávají studenti SOU.

Z těchto výsledků vyplývá, že ačkoliv násilné trestné činy nepatří k nejčastěji páchaným, veřejnost je ale tak nevidí (51). Je velmi pravděpodobné, že na utváření tohoto pokřiveného pohledu má vliv obraz, který vytváří masmédiá (51).

Otázka č. 17 byla zaměřena na znalost preventivních opatření v oblasti prevence kriminality ve městě, kde respondenti žijí. Výsledky výzkumu jsou velmi znepokojující. Pouze 2% studentů z SOU a 20% z gymnázia o těchto opatřeních ví. Nyní lze spekulovat o tom, zda chybují město a policie, že své občany dostatečně neinformují, nebo si studenti těchto věcí nevšímají. Ti, co o opatřeních vědí, zmínili kamerový systém, policejní hlídky, přednášky a možnost trávit volný čas v nízkoprahových klubech.

Poslední otázka nám podala informace, zda preventivní opatření zvyšují pocit bezpečí respondentů. Osvětlení na ulici jednoznačně zvyšuje pocit bezpečí respondentů. Tento pocit má 84% respondentů z SOU a 93% z gymnázia. Ukládání přísnějších trestů za násilné trestné činy zvyšuje pocit bezpečí 69% respondentů z SOU a 80% z gymnázia. Monitorování veřejných prostor kamerovým systémem zvyšuje pocit bezpečí pouze 57% respondentů z SOU a 60% z gymnázia. Posílení policejních hlídek v ulicích zvyšuje pocit bezpečí u 57% respondentů z SOU a 59% z gymnázia. Z výzkumu Spokojenosti občanů s prací policie v Jihočeském kraji vyplývá, že dotazování

obyvatelé prachatického regionu by pro lepší pocit bezpečí uvítali *posílení* pěších hlídek Policie ČR, autohlídek Policie ČR a kamerového systému, které jsou nedostačující (39). Tato data dokazují, že monitorování veřejných prostor kamerovým systémem a policejní hlídky v ulicích stále pocit bezpečí v tomto regionu příliš nezvyšují.

V Tabulce 11 jsou zaznamenány odpovědi 34 respondentů, kteří sledují televizní pořady s násilnou tematikou a hrají počítačové hry s touto tematikou 2 – 4 hodiny a více hodin denně. Toto časté sledování pořadů a hraní her se jistě musí odrazit v jejich názorech na represí a pocit bezpečí. Před zpracováním těchto dotazníků jsem se domnívala, že skupina těchto respondentů bude navrhopvat spíše mírnější tresty, a to z důvodu, že respondenti jsou aktéry a vražedníky v hrách a pozorovatelé násilí při sledování televizních pořadů. Mýlila jsem se. Z výsledků vyplývá, že u vraždy prosté zvolilo nejvíce respondentů trest smrti, celých 35%. Dále trest odnětí svobody na 10 let (21%) a 15 let (26%). U vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení preferuje trest smrti 50% respondentů a trest odnětí svobody na 20 let 29% respondentů. Trestný čin loupeže by nejvíce respondentů potrestalo trestem odnětí svobody na 2 roky (38%), 5 let (35%) a 10 let (24%). U trestu ublížení na zdraví respondenti preferovali nejvíce nejvyšší tresty, které byly nabízeny, a to trest odnětí svobody na 3 roky (50%) a na 2 roky (29%). 65% těchto respondentů se necítí ve svém bydlišti bezpečně.

Zajímalo mne, jaké tresty preferují oběti násilných trestných činů z řad respondentů a zda je touto zkušeností ovlivněn jejich pocit bezpečí. Domnívala jsem se, že negativní zkušenost respondentů bude příčinou snahy potrestat pachatele přísně a že se již necítí bezpečně ve svém bydlišti. Z výsledků vyplývá, že u vraždy prosté zvolilo nejvíce respondentů (30%) trest odnětí svobody na 18 let, trest odnětí svobody na 15 let (20%) a trest smrti (20%). U vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení preferuje 40% respondentů trest odnětí svobody na 20 let a 35% respondentů doživotní trest. Trestný čin loupeže by nejvíce respondentů potrestalo trestem odnětí svobody na 10 let (35%) a 5 let (30%). U trestu ublížení na zdraví respondenti nejvíce preferují nejvyšší trest, který byl nabízen, a to trest odnětí svobody na 3 roky (55%) a na 2 roky (35%). Díky Tabulce 12 byla vyhodnocena hypotéza č. 4: Více než 80% obětí násilných trestných činů z řad respondentů se ve svém bydlišti necítí bezpečně.

Bezpečně se necítí 60% respondentů. Hypotéza č. 4 byla vyvrácena.

Z těchto dvou tabulek vyplývá, že oběti násilných trestných činů by pachatele potrestaly spíše tresty odnětí svobody. Naopak ti, kteří násilí sledují a jsou aktéry v počítačových hrách, ve vysokých procentech preferují trest smrti. Obě skupiny respondentů se ve svém bydlišti necítí bezpečně.

Je nutné mít na vědomí, že výsledky tohoto výzkumu nelze zobecňovat, jelikož byl prováděn v malém městě a s nízkým počtem respondentů.

6 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit názory mladistvých studentů středních škol na oblast týkající se problematiky násilné trestné činnosti, její represe a prevence a zároveň zjistit jejich obavy z těchto trestných činů. Cíl práce byl splněn.

Praktická část obsahuje výsledky vlastního výzkumu v podobě grafů a tabulek. Potřebná data byla získána pomocí kvantitativního výzkumu, metodou dotazování, jako technika sběru dat byl použit anonymní dotazník (Viz. Příloha 6). Respondenty byli studenti dvou typů středních škol ve věku 15 – 19 let. Vyhodnoceno bylo celkem 199 dotazníků. Tyto dva soubory byly mezi sebou komparovány.

Před počátkem výzkumu byly stanoveny následující hypotézy:

Hypotéza č. 1: Více než 60% všech respondentů uvede, že počet násilných trestných činů klesá. Tato hypotéza byla vyvrácena. Respondenti mají mylné představy o vývoji násilné trestné činnosti. Z výzkumů veřejného mínění vyplývá, že utváření tohoto pokřivený pohledu pravděpodobně vytváří obraz masmédií.

Hypotéza č. 2: Více než 70% všech respondentů uvede, že brutalita pachatelů násilných trestných činů stoupá. Tato hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza č. 3: Více studentů SOU než studentů gymnázia by u vraždy prosté i vraždy s rozmyslem a po předchozím uvážení uložilo trest smrti. Tato hypotéza byla potvrzena. Studenti gymnázia se spíše přikláněli k uložení trestů odnětí svobody a trestu doživotnímu.

Hypotéza č. 4: Více než 80% obětí násilných trestných činů z řad respondentů se ve svém bydlišti necítí bezpečně. Tato hypotéza byla vyvrácena. 60% obětí uvedlo, že se ve svém bydlišti necítí bezpečně.

Závěry výzkumného šetření poukazují na fakt, že mladiství středoškoláci nejsou dostatečně informováni o problematice násilné trestné činnosti. Na základě tohoto zjištění bych doporučila posílit informovanost veřejnosti o pravdivých údajích v oblasti

vývoji této trestné činnosti. Dále bych věnovala zvýšenou pozornost kampaním, které by upozornily rodiče, jaké nebezpečí pro děti skrývá sledování násilí v médiích a hraní her s touto tematikou. Domnívám se, že Policie ČR, Městská policie a Městské úřady v regionu Prachatice by měly více propagovat preventivní opatření v oblasti trestné činnosti, aby se tak dostala do povědomí obyvatel.

Přínos práce spatřuji v tom, že bylo poukázáno na určité zkreslení přenosu informací směrem k veřejnosti, na nedostatky v prevenci trestné činnosti a možná rizika, která vyplývají ze sledování televizních pořadů a hraní her s násilnou tematikou. Byl zjištěn názor určité části studentů středních škol regionu Prachatice na oblast týkající se problematiky násilné trestné činnosti, její represe a prevence.

Dále bylo zjištěno, že respondenti, kteří tráví svůj volný čas sledováním televizních pořadů a hraním počítačových her s násilnou tematikou 2 – 4 hodiny denně a více, preferují spíše trest smrti za spáchané násilné trestné činy. Oběti násilných trestných činů by pachatele spíše potrestaly vysokými tresty odnětí svobody. Výzkumná část práce podhalila velmi zajímavá fakta o rozdílnosti názorů dle studovaného typu školy, pohlaví, zkušenosti s trestným činem a frekvence sledování násilí.

Výsledky práce by mohli využít policisté, kteří se zabývají prevencí kriminality, jako zpětnou vazbu jejich práce, ale byly by poučením i pro rodiče. Také by mohly být zveřejněny v některém z kriminologických nebo policejních časopisů.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BOLDIŠ, P. *Bibliografické citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2: Část 2 – Modely a příklady citací u jednotlivých typů dokumentů* [online]. 3.9.2002 [cit. 2010-03-22]. Dostupný z: <<http://www.cz/citace/citace2.ps>>.
2. BOUŘA, V. *Vybraná témata z kriminologie*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. 105 s. ISBN 97-80-7368-309-2.
3. FRANCEK, J. *Dějiny loupežnictva: Zloději, loupežníci, lupiči, pytláci a žháři v českých dějinách*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2002. 370 s. ISBN 80-86182-66-5.
4. FRANCEK, J. *Zločin a trest v českých dějinách*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 1999. 461 s. ISBN 80-86182-91-6.
5. FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 218 s. ISBN 978-80-247-2781-3.
6. HARTL, P. *Stručný psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 311 s. ISBN 80-7178-803-1.
7. HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X.
8. HASCH, K. Trestné činy proti životu a zdraví. In *Trestní právo hmotné*. JELÍNEK, J. a kol. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. Kapitola 21. s. 473 – 516. ISBN 978-80-87212-24-0.
9. HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. 4. vyd. Praha: Portál, 2007. 166 s. ISBN 978-80-7367-283-6.

10. HÁLA, J. *Penologie – rozšířený sylabus přednášek*. [online] 2009 [cit. 2010-03-12]. Dostupné z: <<http://penologie.hala.sweb.cz/2.htm>>.
11. HERZOG, R. *Násilí není řešení: prevence násilí a management konfliktu ve školách*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7238-850-9.
12. HONOVÁ, R. *Trestný čin loupeže z hlediska juristického a kriminologického: Diplomová práce*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2009. 69 s. Vedoucí diplomové práce doc. JUDr. Josef Kuchta, CSc.
13. JELÍNEK, J. Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství. In *Trestní právo hmotné*. JELÍNEK, J. a kol. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. Kapitola 22. s. 517 – 540. ISBN 978-80-87212-24-0.
14. KATHORY'S CAOTIC WORLD, *Mučící nástroje středověku – část druhá*. [online] 2007 [cit. 2010-01-03]. Dostupné z: <<http://kacatko.wordpress.com/2007/11/18/mucici-nastroje-stredoveku-cast-druha>>.
15. KOZAR, M. *Smírčí kříže: Bakalářská práce*. Brno, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity. 2009. 51 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Tomáš Malý, Ph.D.
16. KOZLÍK, M. *Vliv pobytu prvověžněných žen ve výkonu trestu odnětí svobody na jejich očekávání od penitenciárních intervencí: Diplomová práce*. Brno, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. 2008. Vedoucí diplomové práce: Mgr. Gabriela Slováková.
17. KOZLOVÁ, L., KUBELOVÁ V. *Jak psát diplomovou a bakalářskou práci*. 2. vyd., České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2008. 55 s. ISBN 978-80-7394-155-0.
18. KUČERA, J. *Trestněprávní aspekty násilné kriminality: Disertační práce*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2007. 495 s. Vedoucí disertační práce doc. JUDr. Josef Kuchta, CSc.

19. KUČERA, M., KUČERA, M. ml. Význam násilí pro společenský život. In *Násilí z pohledu společenských věd. Sborník příspěvků z mezinárodní konference 20. září 2007*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2007. s. 75 – 88. ISBN 978-80-7251-253-9.
20. LORENZ, K. *Takzvané zlo*, 2. vyd. Praha: Academia, 2003. 234 s. ISBN 80-200-1098-X.
21. MACEK, P. *Adolescence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. 144 s. ISBN 80-7178-747-7.
22. MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*. 2. přeprac. a doplněné vyd. Praha: Univerzita Karlova. 1989. 271 s. ISBN 60-042-89.
23. MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5.
24. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. akt. vyd. Praha: Portál, 2003. 340 s. ISBN 80-7178-771-X.
25. MINISTRESTVO VNITRA, *Bezpečná lokalita*. [online] 2010 [cit. 2010-03-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prevence-169232.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.
26. MINISTERSTVO VNITRA, *Prevence kriminality*. [online] 2010 [cit. 2010-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prevence169232.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>.
27. MINISTRSTVO VNITRA, *Základní pojmy prevence kriminality*. [online] 2010 [cit. 2010-04-03]. Dostupné z: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:OI5K_mpDvAYJ:web.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.2.htm+web.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.2.htm&hl=cs&client=firefox-a&gl=cz&strip=0.

28. MOŠTEK, M. *Vražda z pohledu juristického a kriminologického: Diplomová práce*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy university. 2006. 64 s. Vedoucí diplomové práce doc. JUDr. Josef Kuchta, CSc.
29. MUČENÍ, *Techniky poprav*. [online] 2008 [cit. 2009-12-24]. Dostupné z: <<http://muceni.7x.cz/techniky-poprav/dekapitace.html>>.
30. MÜHLPARCH, P. *Sociální patologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 104 s. ISBN 80-210-2511-5.
31. NAKONEČNÝ, M. *Psychologie téměř pro každého*. 1. vyd. Praha: Academia, 2004. 318 s. ISBN 80-200-1198-6.
32. NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. 2. rozšíř. a přeprac. vyd. Praha: Academia, 2009. 498 s. ISBN 978-80-200-1679-9.
33. NETÍK, K. Násilná kriminalita. In *Základy kriminologie a trestní politiky*. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. Kapitola 10. s. 379 – 404. ISBN 80-7179-813-4 .
34. NĚMCOVÁ, P. *Ochrana života a zdraví prostředky trestního práva: Diplomová práce*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity. 2008. 70 s. Vedoucí diplomové práce JUDr. Eva Žatecká, Ph.D.
35. NOVÁK, T. Výcvikový program asertivity. In *Skupinové poradenství*. HARGAŠOVÁ, M. a kol. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. Kapitola 6. s. 193 – 221. ISBN 978-80-247-2642-7.
36. PEOPLE.CZ, *Hrůzostrašné vězení na hradu Lokti*. [online] 2009 [cit. 2010-01-03]. Dostupné z: <http://www.people.cz/travel/articles_photo/11133.jpg>.
37. POKORNÁ, J., ZLÁMAL, J. *Vybrané sociálně patologické jevy*. [online] 2003 [cit. 2010-03-23]. Dostupné z: <<http://www.skolamv.cz/?s=Vybran%C3%A9+soci%C3%A1ln%C4%9B+patologick%C3%A9+jevy>>.

38. POLICIE ČR, *Statistické přehledy kriminality*. [online] 2010 [cit. 2010-03-28]. Dostupné z: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx>>.
39. POLICIE ČR, *Výzkum veřejného mínění*. [online] 2010 [cit. 2010-03-25]. Dostupné z: <<http://www.policie.cz/clanek/vyzkum-verejneho-mineni.aspx>>.
40. PRAŠKO, J., PRAŠKOVÁ, H. *Asertivitou proti stresu*. 2. přeprac. a doplněné vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 280 s. ISBN 978-80-247-1697-8.
41. RABOCH, J., ZVOLSKÝ, P. *Psychiatrie*. 1. vyd. Praha: Galén, 2001. 622 s. ISBN 80-7262-140-8.
42. ROZUM, J. a kol. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. [online] 2005 [cit. 2010-03-24]. Dostupné z: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/319.pdf>>.
43. STRÁNSKÝ, J. *Funkce trestu a trestání v moderní společnosti: Diplomová práce*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy university. 2006. 121 s. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Tatiana Machalová, CSc.
44. SUCHÝ, A. *Mediální zlo – mýty a realita*. 1. vyd. Praha: Triton, 2007. 168 s. ISBN 978-80-7254-926-9.
45. VANĚČEK, P. *Problematické aspekty dokazování v trestním řízení: Disertační práce*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy university. 2006. 253 s. Vedoucí disertační práce prof. JUDr. Vladimír Kratochvíl, CSc.
46. VÁGNEROVÁ, K. a kol. *Minimalizace šikany: praktické rady pro rodiče*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 152 s. ISBN 978-80-7367-611-7.
47. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. rozšíř. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2004. 872 s. ISBN 80-7178-802-3. Kapitola 28, Agresivní syndrom, s. 757 – 778.

48. VESELÁ, J. *Sociologický výzkum a jeho metody*. 2. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 92 s. ISBN 80-7194-847-0.
49. VESELÁ, J. *Sociologický výzkum a jeho techniky*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1999. 54 s. ISBN 80-7194-188-3.
50. VESELÍČKO, *Lokalita 7 – Smírčí a pamětní kříže a kameny v okolí*. [online] [cit. 2009-12-28]. Dostupné z: <http://www.veselicko.cz/foto/040508_5_Arnolec.jpg>.
51. VINOPAL, J. *Kriminalita a úspěšnost policie v očích české veřejnosti*. [online] 2003 [cit. 2010-03-25]. Dostupný z: <http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100206s_ob30409.pdf>.
52. VRBŇÁKOVÁ, P. *Kvalita života odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody: Diplomová práce*. Brno, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. 2007. 112 s. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
53. WIKIPEDIE, *Mučení*. [online] 2009 [cit. 2009-12-21]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mu%C4%8Den%C3%AD>>.
54. WIKIPEDIE, *Názor*. [online] 2009 [cit. 2010-02-13]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1zor>>.
55. WIKIPEDIE, *Skřípec*. [online] 2009 [cit. 2009-12-29]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sk%C5%99ipec>>.
56. ZAPLETAL, J. *Násilná kriminalita*. In *Kriminologie*. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. Kapitola 10. s. 282 – 302. ISBN 80-7357-026-2.
57. ZAPLETAL, J. a kol. *Prevence kriminality*. 3. přeprac. vyd. Praha: PA ČR v Praze, 2008. 108 s. ISBN 978-80-7251-270-6.

58. *Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, v platném znění.* [online] 2010 [cit. 2010-03-20]. Dostupné z: <<http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-40-2009-sb-trestni-zakonik/cele-zneni/>>.
59. *Zákon č. 86/1950 Sb., Trestní zákon.* [online] 2007 [cit. 2010-01-02]. Dostupné z: <http://abonent.lexdata.cz/lexdata/sb_free.nsf/0/C12571CC00341DF1C12566D40071A41A>.
60. *Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, v platném znění.* [online] 2009 [cit. 2010-01-03]. Dostupné z: <<http://zakonycr.cz/seznamy/140-1961-Sb-trestni-zakon.html>>.
61. ŽATECKÁ, E. Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství. In *Trestní právo hmotné – zvláštní část.* FRYŠTÁK, M. a kol. 2. přeprac. a doplněné vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2009. Kapitola 3. s. 19 – 33. ISBN 978-80-7418-040-8.
62. ŽATECKÁ, E. Trestné činy proti životu a zdraví. In *Trestní právo hmotné – zvláštní část.* FRYŠTÁK, M. a kol. 2. přeprac. a doplněné vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2009. Kapitola 2. s. 6 – 18. ISBN 978-80-7418-040-8.

8 KLÍČOVÁ SLOVA

kriminální agrese

loupež

mladistvost

násilná trestná činnost

názor

ublížení na zdraví

vražda

9 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Mučící nástroj – lavice na natahování

Příloha č. 2: Mučící nástroj – skřípec

Příloha č. 3: Smírčí kámen

Příloha č. 4: Technika popravy – useknutí hlavy

Příloha č. 5: Lámání kolem

Příloha č. 6: Výzkumný dotazník

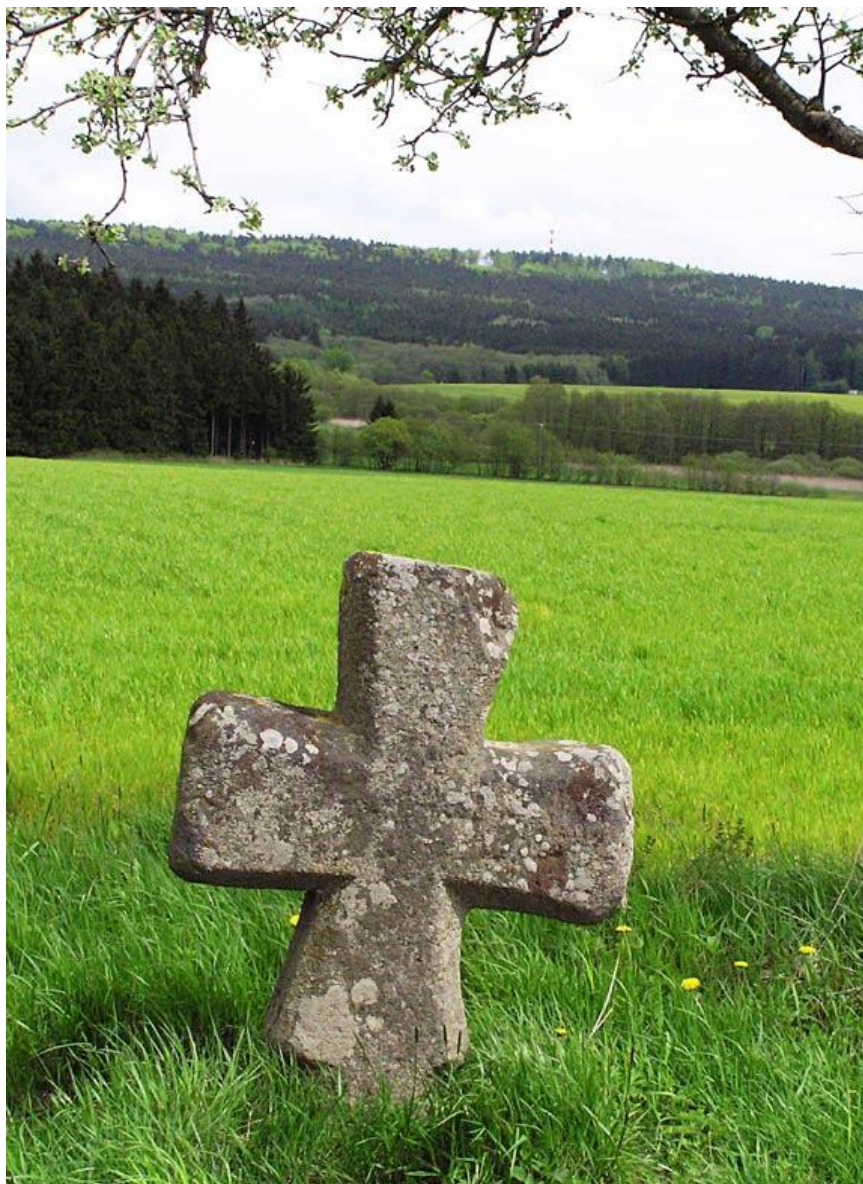
Příloha č. 1: Mučící nástroj – lavice na natahování (14)

Příloha č. 2: Mučící nástroj – skřipec (55)

Příloha č. 3: Smírčí kámen (50)

Příloha č. 4: Technika popravý – useknutí hlavy (29)

Příloha č. 5: Lámání kolem (36)

Příloha č. 6: Výzkumný dotazník

Vážené studentky, vážení studenti,
jsem studentkou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Provádím výzkum pro svou bakalářskou práci s názvem Názory mladistvých osob na násilnou trestnou činnost. Z tohoto důvodu bych Vás požádala o vyplnění tohoto **anonymního** dotazníku. Vaše odpovědi budou zpracovány a poslouží pouze jako podklad k mé bakalářské práci. Dotazník zahrnuje celkem 18 otázek. U otázek s možností volby, prosím zakroužkujte tu možnost, která odpovídá skutečnosti, popř. se přibližuje Vašemu názoru, u otevřených otázek (nutno napsat odpověď vlastními slovy) stručně napište Váš názor, či postoj.

Děkuji Vám za Váš čas. Michaela Prokopová

- 1) Škola, kterou studujete?
 - a. Střední odborné učiliště
 - b. Gymnázium
- 2) Jste:
 - a. Muž
 - b. Žena
- 3) Kolik je Vám let?
 - a. 15
 - b. 16
 - c. 17
 - d. 18
 - e. 19
- 4) Jaké jednání nebo jaké trestné činy si představujete pod pojmem **násilná** trestná činnost? Vypište je prosím.
.....
.....
.....
- 5) Domníváte se, že počet násilných trestných činů:
 - a. Stoupá
 - b. Stagnuje (drží se na stejné úrovni)
 - c. Klesá

- 6) Domníváte se, že brutalita pachatelů násilných trestných činů:
- Stoupá
 - Stagnuje (drží se na stejné úrovni)
 - Klesá
- 7) Kolik hodin denně sledujete televizní pořady s násilnou tematikou? (kriminální seriály apod.)
- Vůbec
 - Méně než 1 hodinu
 - 1-2 hodiny
 - 2-4 hodiny
 - Pokud více, uveďte kolik.....
- 8) Kolik hodin denně hrajete počítačové hry s násilnou tematikou?
- Vůbec
 - Méně než 1 hodinu
 - 1-2 hodiny
 - 2-4 hodiny
 - Pokud více, uveďte kolik.....
- 9) Zavraždí-li pachatel druhého **bez rozmyslu a předchozího uvážení ale zároveň nejednal v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku**, tzn. spáchá-li trestný čin vraždy, jaký byste mu uložil/a trest?
- Trest odnětí svobody na 5 roky
 - Trest odnětí svobody na 10 let
 - Trest odnětí svobody na 15 let
 - Trest odnětí svobody na 18 let
 - Smrt
 - Jiný, uveďte jaký.....
- 10) Zavraždí-li pachatel druhého **s rozmyslem a po předchozím uvážení (uvažoval o tom, plánoval tento trestný čin)**, tzn. spáchá-li trestný čin vraždy, jaký byste mu uložil/a trest?
- Trest odnětí svobody na 10 let
 - Trest odnětí svobody na 12 let
 - Trest odnětí svobody na 15 let
 - Trest odnětí svobody na 20 let
 - Smrt
 - Jiný, uveďte jaký.....

- 11) Užije-li pachatel násilí v úmyslu se zmocnit cizí věci (pod pohrůžkou použití zbraně apod.), tzn. spáchá-li trestný čin loupeže, jaký byste mu uložil/a trest?
- Peněžitá pokuta
 - Trest odnětí svobody na 2 roky
 - Trest odnětí svobody na 5 let
 - Trest odnětí svobody na 10 let
 - Jiný, uveďte jaký.....
- 12) Ublíží-li pachatel druhému úmyslně na zdraví, tzn. spáchá-li trestný čin ublížení na zdraví, jaký byste mu uložil/a trest?
- Peněžitá pokuta
 - Trest odnětí svobody na 6 měsíců
 - Trest odnětí svobody na 2 roky
 - Trest odnětí svobody na 3 roky
 - Jiný, uveďte jaký.....
- 13) Stal/a jste se někdy obětí *násilného* trestného činu? (např. byl/a jste oloupen/a, někdo vás napadl apod.)
- Ano
Pokud ano, jakého?
 - Ne
- 14) Spáchal/a jste někdy ve svém dosavadním životě nějaký skutek, který by mohl být považován za přestupek, provinění, trestný čin (jakékoli protizákonné jednání)?
- Ano
Pokud ano, co?
 - Ne
- 15) Cítíte se bezpečně ve městě, kde bydlíte?
- rozhodně ano
 - spíše ano
 - spíše ne
 - rozhodně ne
- 16) Do jaké míry máte obavu, že se stanete obětí těchto násilných trestných činů?
	1 - rozhodně ano			
	2 - spíše ano			
	3 - spíše ne			
	4 - rozhodně ne			
Vražda	1	2	3	4
Loupež	1	2	3	4
Ublížení na zdraví	1	2	3	4

17) Víte, jaká preventivní opatření používá město (jak se snaží předcházet), kde žijete, k snížení počtu násilných trestných činů?

a. Ano

Pokud ano, jak?.....

b. Ne

18) Zvyšuje se Váš pocit bezpečí, když:

• je na ulicích lepší osvětlení?

a. Ano

b. Ne

• jsou veřejné prostory monitorované kamerovým systémem?

a. Ano

b. Ne

• jsou ukládány vyšší tresty za spáchání násilného trestného činu?

a. Ano

b. Ne

• jsou policejní hlídky v ulicích?

a. Ano

b. Ne

